

א

העולם
הזה

בדשן עיו'חרוד

מ

זה התחיל לפני דור!

דור, גיבור הנדוד. הם התנגדו לשלטון עצמי על המשק ולמרות ההסתדרות. חלק מהם חזר לרוסיה. וגם אלה שנשארו, שמרו על איבה כמעט מסורתית לעין-חרוד, איבה שנשארה גם אחרי שהפכו אנשי מפא"י נאמרים.

בעין-חרוד עצמה לא שקטו הרוחות אחרי פירוד זה. חלק מן המתיישבים התנגד בכלל לקומונה, נשאר במקום רק בכדי להיאבק על הפיכת המשק למושב עובדים, נוסח נהלל, הבנוי על קנין פרטי. כשלא עלה הדבר בידם, נאלצו חברים רבים לפרוש, וסודר רה להם אפשרות לייסד את כפר-דיתקין, מושב העובדים בעמק-הפר, היה זה פירוד מס' 2.

פילוג מס' 3 נשאר במקום. הוא הפריד בין המשקיסטים הקיצוניים, שרצו בשל-טון עצמי מוחלט של המשק, לבין יריביהם, שניגשו לייסד את הקיבוץ-המאוחד, תנועה שנועדה לארגן את כל הקיבוצים ולהטיל עליהם מרות מרכזית.

בראש הסיעה האחת עמד שלמה לפקיר, בן, כיום חבר הכנסת שלמה לביא. ה' מייסד העיקרי של עין-חרוד, מנהיג אנשי מפא"י במקום וראש הלוחמים במפ"ם. הוא האשים את יריביו, יצחק טבנקין, אהרון ציונינג וחבריהם, בפולחן אלילים, לזכותו הפכו את הקיבוץ-המאוחד למין אלייל-של-קרטון, ואת עצמם — לכת מתבדלת, בעלת פולחן של "אתה בחרתנו". הם סברו כי עם הקמת ההסתדרות, הארגון של כל מעמד הפועלים, אין טעם למסגרות נבדלות. כש' הציע ברל כצנלסון לאחד את כל התנועות הקיבוציות במסגרת אחת, הסכימו חברי סיעת לביא לרעיון בהתלהבות.

בעיני יצחק טבנקין וחבריו היה לביא כופר בעיקר. הם הלכו תחילה עם לביא, נגד הנדוד, מפני שגם הם סברו כי ההון הלאומי חייב להינתן להתישבות בלבד, בעוד שהגדוד דרש להעמיד הון זה לרשות הקר מונה הארצית הכללית. אולם כמו אנשי הדור, ובניגוד ללביא, האמין טבנקין שאין כל ערך ואין כל טעם במשק נפרד, החל ל' טובת עצמו בלבד, שמשק כזה גידול ל' כללה, כמו הקומונות שהוקמו בתקופות שר' נות בארצות העולם.

התנועה הארצית בלבד יכלה, לדעת טבנקין, להכשיר את הקיבוץ ליעודו האמיתי: לשמש מכשיר להגשמה מהירה של הציר נות, להצלה דחופה של המוני הגולה. ה' קיבוץ-המאוחד יסד את החוק, הכשיר אלפי בני-גולה וצברים לחיים חלוציים, הקים להם משקים חדשים ודאג לקיומם. טענו אנשי טבנקין: "המשקיסטים לא הבינו בעינינו

המועמים לגירוש; הבת המפ"אית החולה שגוברת הקיבוץ המאוחד (המפ"מי) סירבה, עקרונית, להשתתף בהוצאות האישפוז שלה; החבר שנפטר, ושכני הפלג היריב לא באו אף לנחם את משפחתו.

המחיצה הנפשית בעין-חרוד גולדה זמן רב לפני שהעולם שמע לראשונה על קו הרוחב ה-38, זמן רב לפני שגדרות-התיל המחושמלות החלו מתמשכות מן הים הבלתי-טי עד לים-התיכון. עין-חרוד, השוכנת ב' מקום שהתפרסם לראשונה בהיסטוריה עקב פילוג מתוכנן, ידעה ריב אחים כמעט מ' יום הייסוד המשק.

המקום נוסד (מדורם) לנקודה הנוכחית, ל' יד המעיין על ידי אנשי גזוד-העבודה, ה' ארגון הגדול שקם בקרב בני רוסיה, אנשי העליה השלישית שבאו ארצה אחרי המהפ' כה הקומוניסטית. גזוד-העבודה חלם על הקמת קומונה ארצית גדולה, שתקים נקודות התיישבות, בתי חרושת ומפעלים עירוניים, תחדיר את רעיון הקומונה לכל פינות הישוב, לכפר ולעיר. הוא לא רצה בקבוצות קטנות, מסוגרות, של קומץ אנשים מובחרים, כמו קבוצת דגניה. הוא רצה ש' נקודות ההתיישבות שלו תהיינה גדולות, פתוחות, עוסקות בחקלאות ובתעשייה, מוכ' נות לקלוט אלפים, לשמש חוט שדרה ל' תנועה ארצית שתחולל מהפכה ציונית וסור' ציאלסטית בארץ כולה. הוא קרא לקומונה זו בשם "קיבוץ".

היה ברור כי קיבוץ כזה יכול להיות לכוז חזק יותר מאשר קבוצה קטנה. לתרום תרומה עד לאין ערוך יותר גדולה להגשמה הציר' נית, אולם היה ברור גם שהסכנות הצפיר' נות בו עצומות: קשה היה לשמור על מתח-עבודה גבוה, על אחדות-דעות ועל רמה הלוצית פיסגית בקומונה הפתוחה לכל אדם. הקושי נתגלה מיד.

כשאך נוסדה עין-חרוד, המשק הראשון של הגזוד, קם ויכוח סוער בין המשקיסטים, ובין נאמני הגזוד. אמרו המשקיסטים: ה' משק קודם לכל, גם לגזוד-העבודה. הוא שייך לחבריו, והם שיקבעו את גורלו. קר' או לעומתם נאמני הגזוד: הגזוד קודם ל' כל, הוא המרות למשק, אין זכות קיום ל' משק כמטרה בפני עצמה.

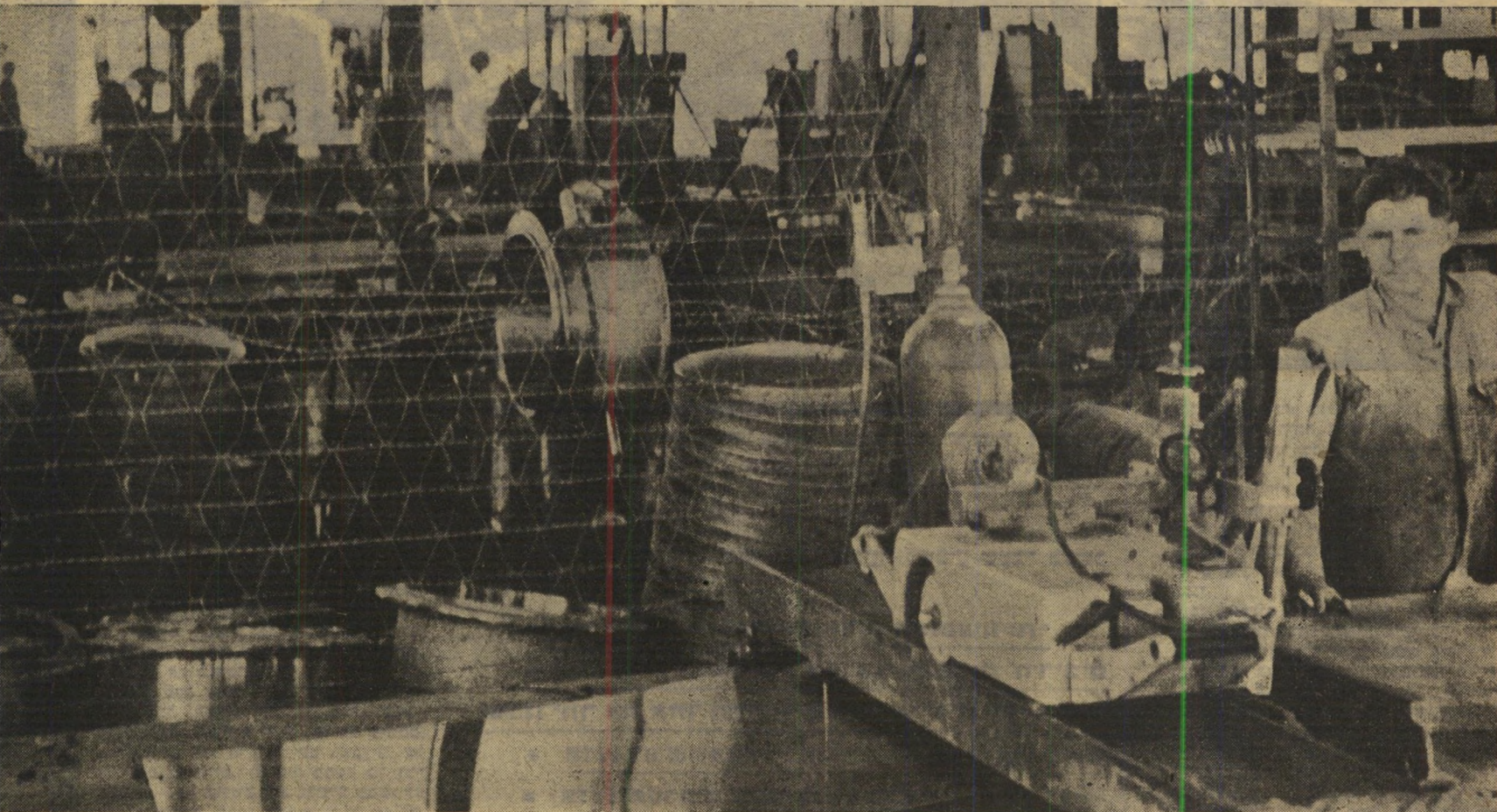
התוצאה היתה שקנאי הגזוד התפלגו מ' עין-חרוד, הקימו על אדמתה משק נפרד מ' שלהם — תל-יוסף (על שם יוסף טרומפל'

* כשהביא גזעון את חייליו לעין-חרוד, ציונה עליהם לשתות מן המעיין, הפריד בין "המלקקים בידם אל פיהם" לבין "הכורעים על ברכיהם לשתות".

שלמה לביא, מנהיג אנשי מפא"י בעין-חרוד, מייסד המקום, חלם לפני 30 שנה על קיבוץ אחד גדול, שיקיף את כל עמק יזרעאל. עין-חרוד שחלמונו עליה, היא כבר נהרסה - טען, כשרדש להרחיק את אנשי מפ"ם.

הפכה, אצל אחדים מהם, לתוכן יחיד בחיים. אבות נפרדו מבנים, צעירים מחברות, מו' רים מתלמידים, חבר מרעיו. ומשנפרד מ' שהו, היתה זאת כמעט פרידה טוטאלית, אם כי עוד ידועים מקרים שאיש מפא"י לוגם כוס קפה בחדר שכנו המפ"מי, או ש' בעל, הסועד בצד המפ"אי, חי בשלום, וב' חדר אחד עם אשתו, הסועדת בצד ה'

המפרידה לחלוטין בין העובדים. אין כל מגע בין אנשי מפא"י ואנשי מפ"ם, אך ההכנמות חודלות לקופה משותפת של משק עין-חרוד.

גדר בין חבר לחבר: ממפעל המתכת של עין-חרוד, הגדול ביותר מסוגו בארץ, חוזק שוח בשוח בין שני הצדדים. באמצע נמתחה גדר.

תקדימים

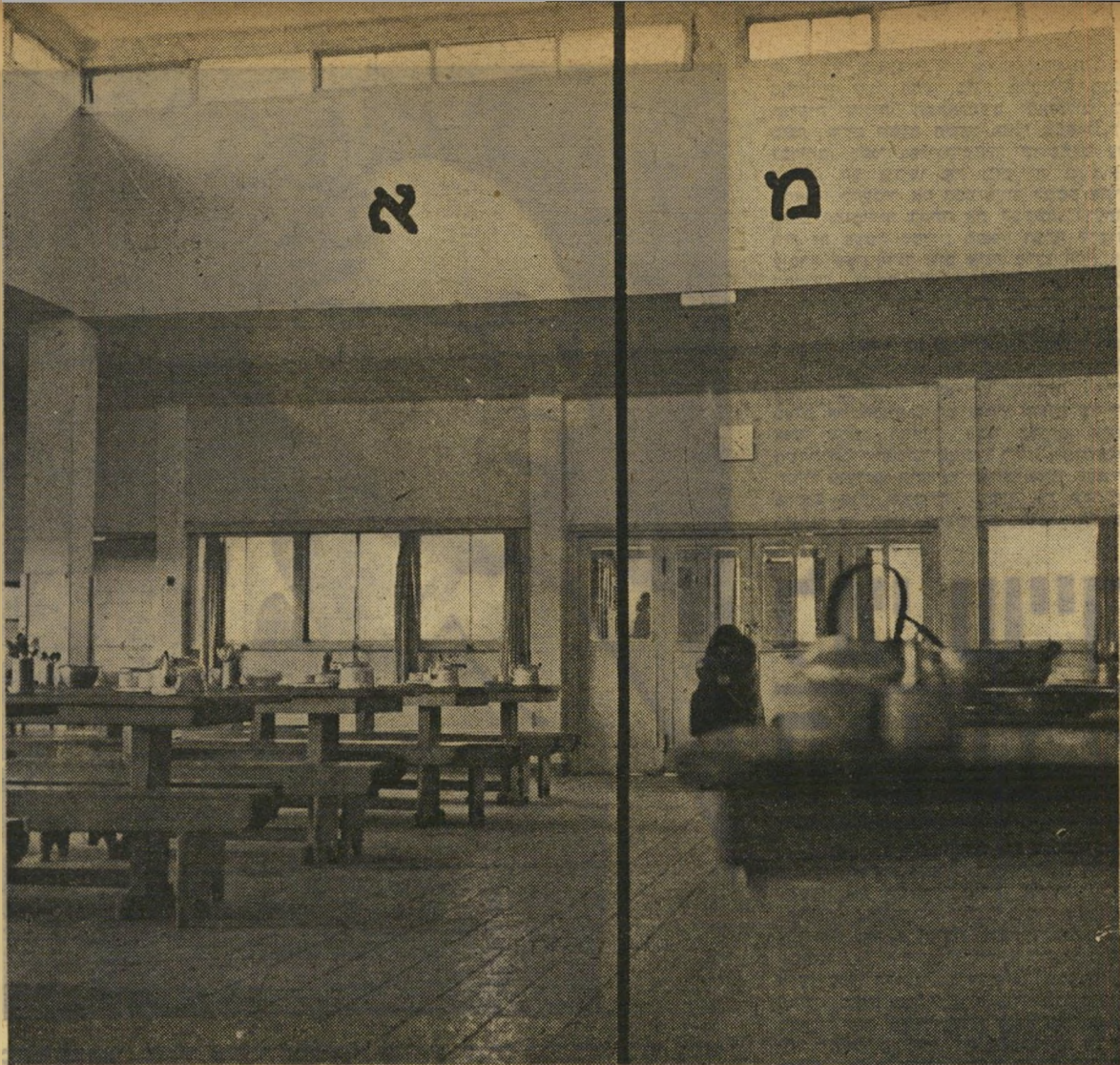
אותו מצב שרר במשקים רבים. החיים ב' צוואת הפכו בלתי אפשריים. התעורר רצון להפריד בין הניצים. אולם בכל משק שורה מציאות שונה. בכל מקום נתבקש פתרון שונה.

קיצוני ביותר היה הפתרון במשק אלון-נים, בגבול המערבי של עמק יזרעאל. אנשי מפא"י במקום היו מיעוט קטן בקיבוץ הצעיר, והם יצאו ממנו בידים ריקות. לא היה בהם אפילו הכוח הנפשי להצטרף ל' משק אחר. הם התיישבו מול אלונים, חבורה של אנשים פרטיים, ללא קומונה.

היה זה מקרה יוצא מן הכלל. בתליוסף המפא"יית עוב המיעוט המפא"י את המשק, השאיר אותו כולו ביד מפא"י, הצטרף ל' משק בית-השיטה. המיעוט המפא"י בבית-השיטה, שהגיע ל-40%, נטש את ביתו, עבר לאילת-השחר (אחרי שהמיעוט שלה פרש). בכפר סולד, שם היה למפא"י רוב של חבר אחד בדיוק, ארו החלק המפא"י את חצי ציו ועזבו.

היה זה פתרון ה'טראנספר', עזיבתו הי' מוחלטת של המיעוט והצטרפותו למשק בו יש רוב למפלגתו. פתרון שונה נתקבל על ידי המיעוט המפא"י בגבת, שהתאחד עם קבוצת-השרון, הקים יחד אתה נקודה חדשה על חלק מאדמת הקיבוץ הקודם. שונה שוב לחלוטין היה הפתרון שנתקבל באשדות-יעקב, שם חולקה לא רק האדמה, אלא גם נקודת הישוב עצמה, בין הרוב והמיעוט.

בשום מקום לא היה הניתוח קל. קשה לאדם עירוני לרדת עד לעומקו של הקרע הנפשי. איש הקיבוץ, אשר הקולקטיב שלו נשבר, היהו משול לאדם שאיבד ביום אחד את ביתו, משפחתו, עבודתו ועולמו הרוחני. בכל משק היו חברים שאבדו מזמן את זיקתם לדרך החלוצית, אך נמנעו מפרשה, כיוון שהתביישו בפני חבריהם ובפני עצמם. עתה נפתחה בפניהם הדלת לרווחה. הם יכלו לצאת מבלי להיות בזויים בעיני עצמם וזולתם. הם מצאו את דרכם העירה או למושב. פורשי אלונים, למשל, אמרו זאת גלוייה. הם יכלו להצטרף למשק מפא"י, אך סרבו. אמרו הם: "אם קרה הדבר פעם אחת, מנין לנו שלא יתפוג באחד הימים גם המשק ש' נצטרף אליו? ואז, כשנהייה זקנים, מה נעשה כשיגרשו אותנו?" הפלא היה שבכל הפילוגים נפלו אנשים כה מעטים.

קו הרוחב הצ'י. כך נקרא המעבר באמצע חדר-האוכל, אשר מימינו יושבים אנשי מפא"י ומשמאלו אנשי מס-ם. המטבחיים נפרדים לחלוטין, ואין כמעט כל מגע בין שני המחנות הפוערים. חדר-האוכל היה מקום ההתכתשות הראשונה. כשאנשי מפא"י ניסו למנוע את כניסתם של תלמידי סימיוניוויץ הקיבוץ המאוחד, שפכו צלחות שמנת על ראשיהם. בנפיון התייורף האחרון שוב הפריע חדר-האוכל. כי מפא"י התנתה את הסכמתה כיציאת מס-ם מן האולם. מס-ם דחתה בגלל זה את ההצעה.

משק. הם לא הבינו כי אין קיום למשק נפרד בלי תנועה שתעזור לו! דעה זו הייתה קרובה יותר לדעתם של אנשי הגדוד מאשר לדעתו של שלמה לביא. התוצאה: אנשי הגדוד הצטרפו לקיבוץ המאוחד, שעין-חרוד היתה סמלו ומרכזו בעוד שבמשק עצמו שללוהו רבים.

הם התנגדו תמיד!

הקיבוץ-המאוחד הצטרף למפ"ם. מפ"ם הפ' כה תנועה אופוזיציונית קיצונית, המתנגדת למפא"י בחריפות, לאורך כל החונות. בני שתי המפלגות החלו מנהלים תעמולת שיסוי איומה איש נגד רעהו. איש מפא"י שוב לא היה בעיני איש מפ"ם חבר בעל השקפות שונות אך מטרה דומה, אלא כוגד בעמו. מוכר מולדתו לאמריקאים, מסית ל' מלחמת-עולם שלישית. ואותו איש מפא"י חשב את חברו המפ"מיניק לסוכן מעצמה זרה ואויבת, תוקע סכין בגב התנועה הי' ציונית, מהרס הנוער.

לאיש עירוני קשה לתפוס מדוע הופכים חילוקי דעות פוליטיים בהכרח למלחמת-אחים בקיבוץ. אולם הדבר נובע מעצם מש' טרי-החיים במשק. האמונה הפוליטית כאן אינה עיסוק צדדי, לשעות הפנאי, אלא יסוד היסודות של החיים, עובדה שבלעדיה אין טעם לעצם העבודה והחיים במשק. היא שנתנה לחלוצים את הכוח להחזיק מעמד ב' תנאים הקשים ביותר, היא ששימשה מלט מדבק לחברה. פגיעה באמונה זו הייתה ל' קיבוץ כפגיעה בחוט השדרה.

הויכוח הפוליטי במשק מתחיל כשהחבר מתעורר לקול התרגול, מסתיים (וגם זה לא תמיד) כשהוא חוזר למיטתו, בלילה. הוא נמשך בשעת ארוחת-הבוקר בחדר-האוכל, בשדה ובסדנא, במקלחת המשותפת. אכן קט' נה של ויכוח (בעיר) הופכת (בקיבוץ) ל' מפולת-סלעים.

איש מושב-העובדים יכול, כפי שהעיר שמואל דיין הנהליל, להסתגר בביתו ובי' חוג משפחתו גם כשהוא המושב מתכנר לדעותיו. לאיש קיבוץ אין אפשרות כזאת. הוא מוסר את בנו לבית-הספר ולחברת-הילדים, ובית-הספר יכול לחנך אותו נגד אביו, להפכו אויבו בנפש. האב נאלץ לעמוד מן הצד אין אונים, לראות כיצד לומד הבן לשנוא כל דבר הקדוש לו. אמר איש מפא"י שפרש ממשק אלונים: "בני חור מבית-הספר ואמר לי שאני פאשיסט, שבן-גוריון הא בוגד שפלי. כיצד יכולתי להישאר ב' מקום ולראות כמו עיני איך הופך בית הי' ספר את בני לאויבי?"

בין הרוב והמיעוט היתה נטושה מלח' מה'עיריה מתמדת, שפרצה מחדש בכל אסיר טה וישיבת-ועד, גרמה להרעלה תמידית של החסידים האישיים, גם בשעה שאורחים מ' כל כנפי העולם סירו במשק והתלהבו מתמור נת ההרמוניה המושלמת של יושביו. מספר איש מפ"ם: "הם (שוללי הקיבוץ) התנגדו תמיד לכל הרחבה של המשק, הפ' ריעו במזיד כדי לגרום כשלון לרוב. כל מעשה של התפשטות, כגון קניית קומביין גדול, רכישת צנורות אלומיניום להשקאה, הקמת בית-הספר המשותף עם תליוסף, נת' קל בהתנגדותם. זה פיתח אצלם תסביך נחי' תוח, והם הפכו מרים ושונאים!"

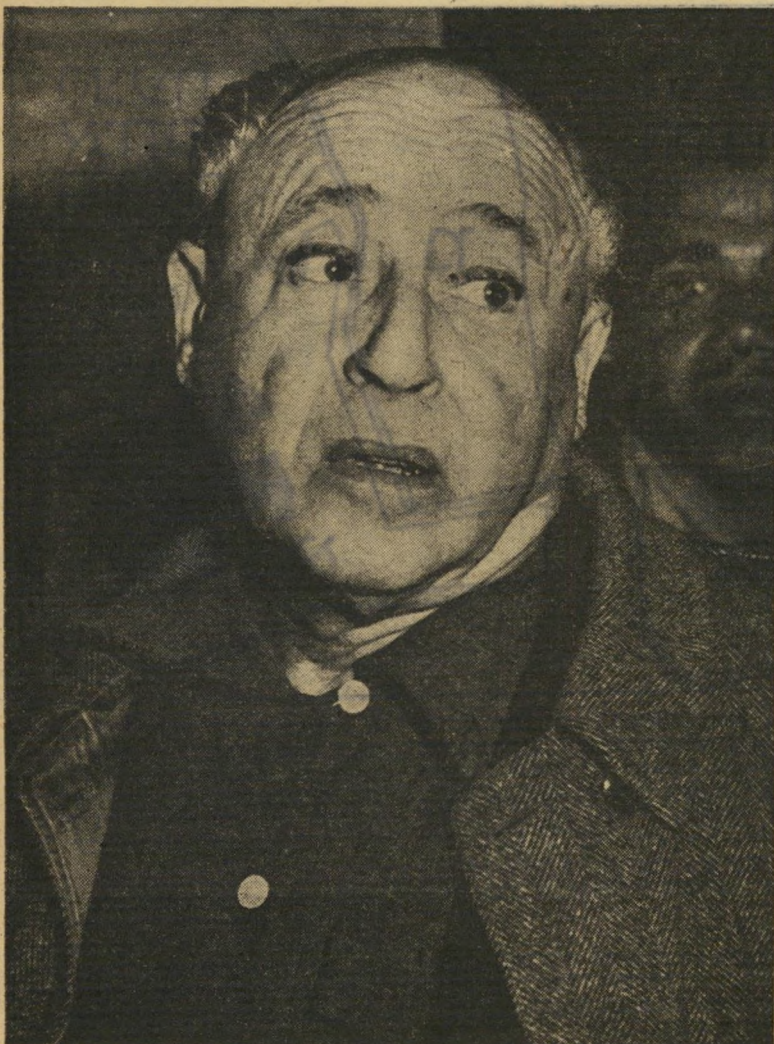
אנשי מפא"י * אינם מכחישים שחבריהם התנגדו לרוב לתוכניות התפשטות נועזות. לדעתם נבעה ההתנגדות מדאגת-היתר של המשקיסטים למשק, בעוד שאנשי הקיבוץ-המאוחד היו מוכנים, לדבריהם, לסכן את קיום הקיבוץ כדי להאדיר את המסגרת הי' ארצית.

כל הסכסוכים פרצו כשפילג הקיבוץ-המאוחד את מפא"י, יסד את סיעה ב', אחר כך את המפלגה-לאחדות-העבודה. עתה לא איחדה גם מרות המפלגה את הפלגים, והם הפכו יריבים על כל כמות המאבק הפרי לטיי בישוב.

מדינת ישראל קמה. בני עין-חרוד לחמו בכל החזיתות, מלאו בית-קברות קטן. המשק הוציא מתוכו את מצביאי הרי ירושלים, מפ' קי הפלמ"ח יוספלה טבנקין, בנו של מחנך הקיבוץ המאוחד וחברו של יגאל אלון. אר' למ עין-חרוד יצאה מן המלחמה כשהגבטים הראשונים של מלחמת אורחים מבצבצים ב' אדמתה.

הם נבטו באדמותיהם של משקים רבים.

* למעשה אין הפירוד בין מפ"ם לבין מפא"י בתור שכאלה, אלא בין אנשי הקיבוץ המאוחד, התומך במפ"ם (אך הכיר לל גם חברים המצביעים בעד מפא"י) לבין איחוד הקבוצות והקיבוצים, המסונף למפא"י. הצדדים עצמם אינם משתמשים בשמות הי' מפלגות, אלא בשמות הארגונים הקיבוציים.

יצחק טבנקין, איש עין-חרוד, מייסד הקיבוץ-המאוחד ומחנכו, מנהיג את אנשי מס-ם במשק. טבנקין ניהל משך דור שלם מלחמה נגד לפיא

אולם אנשי הקיבוץ המאוחד גוּסוּ אה"ה הפך: בראשית היתה המסכרת, המרוה לפי-אריצית. הם שללו את זכותו של המשק לפרוש מן התנועה הארצית. טענו שהמשק שייך לקיבוץ המאוחד, וכל מי שאינו מסכים ל"דרכו של הקיבוץ המאוחד" חייב לצאת מן ה"משק" — אפילו הוא שייך לרוב מקומי. כשדחו אנשי מפ"ם את הצעת יריביהם, היה ברור למפא"י מה צריך להיות הצעד הבא: על אנשי מפ"ם אצלו.

הובר היה להם כמעט מובן מאליה: "האם

ישנה הפרדה כמעט מוחלטת בצריכה וב-
ייצור. יש בעיקר הודו: שתי רפתות, שני
בתיראות, שני בתי ספר המקבלים לידים
ומורים מן החוץ, כרונם.
ההפרדה התחילה למעשה כשדרשו אנשי
מסאי' לבחור ממכירות חושה. שתייצג את
מצב הכוחות. אחרי עשרות ישיבות אל הסי'
כימו הצדדים על שיטת בחירות. לבסוף הל'

ההסברה הפוליטית (אם בכלל יש גיל כזה)
עוד נמצאים בטיפול משותף.
הסולרירה חולקה לשנים אך כיון שה-
סנדלר היה איש מפא"י, טוענים כי ישו
שאף להם אפשרות לחקן את נעליהם. ה-
מסגריה חולקה, והגיפ האדום שלה עומד
שבוע לרשות מפא"י ושבוע לרשות מפ"ם.
לעומת זאת לא חולק עדיין העדר, הנשמע
לפקודת רוצה מפ"ם.

למי שייד הנוער?

ההתכנסות זו הפכה סמל, קרעה את הפתח לכל אשר קרה מאז בעין־חרוד. המילים "שכחנו את השמנת" הפכו אימרה, כמו "הקוביה נפלה" וזו יוליס קיסר, שעה ש־עבר את נהר הרוביקון והסתער על רומא. אנשי הקיבוץ המאוחד הקימו לעצמם מסכת ארעי בחדר־הקיסור. מיד פרצה מלחמה על המזון. מפים דרשה 50% מה הפרודוקטים. מפא"י דרשה לערוך מיסוק ולחלק את האוכל לפי תוצאותיו. מאחר שמפים סרבה לערוך מיסוק, תחת לחץ, נשאר המזון מוקפא, ושני הצדדים הביאו פרודוקטים מהחוץ. לבסוף יושב הענין עלידי הגשת פנקס־המזון של שני הצדדים לממשלה. נתברר שלמפא"י יש רוב של 28 מית (מספר שאינו קובע הרבה לגבי המשק, בו נקבע הרוב לפי מספר הבהרים).

מאז פורעות מדי פעם ההתכנסויות. דוברי מפים טוענים כי לרוב גורמים להו אנשי

כדי לאפשר חיים סדירים כלשהם וקבעה שיטה מריטטית של הנהלה עסקית. ההכנסות של כל העופים, גם אלה המחולקים בין הצדדים, נכנסות לקופה משותפת ועל כל ההוצאות

כשיצא אחד המורים מן הדירה השייכת למפ"ם, הכניסה לחוכה מפ"ם ומנית, 4 מחבריה. בערב התפרצו לדירה חברי מפא"י, עקרו דלת, גיפצו שמשות, השליכו רהיטים וחפצים החוצה, כנראה מתוך דעה שאין למפ"ם הזכות להשתמש בדירה באופן חפשי לצרכיה.

● דירה של זוג מעורב, אשר מפ"ם
טוענת לבעלות עליה, סונתה. מפא"י ניסתה
להכניס מורה שכיר, מפ"ם חפסה את המקום.
התפתחה התכתשות. המשטרה הוועקה (על-
ידי מפא"י) אחרי שהתיגרה שככה.

● שעה שהמסטרה נכחה במשק, הוציא או אנשי מפא"י מכוונות מתוך המוסך ה' משותף. המסטרה גבתה עדויות מן המוציאים, שטענו כי עשו זאת לפי הוראות מזכירותם.

● מורה מפ"מי, בן המשק, הקים לעצמו אוהל מול בית-ההארחה. בחצות באו אנשי מפא"י, הפילו את האוהל על ראשו.

הסיבה הגלויה לרוב המקרים האלה היתה אי-קיום ועדת שיכון משותפת, שתחלק את השיכון. מפ"ם טוענת שדרשה להחיות ועדה זו, נתקלה בסירוב הצד השני.

למרות עליונה. עין-חרוד, ככל המשקים,
היא אגודה-שיתופית, ובמקרה של פירוק יש
לחלק את רכושה בין כל חבריה — בדיוק
כמו שרוצים אנשי מפ"ם. המשטרה יכולה
להתערב רק במקרים של הפרעות הסדר.

הם לא מנוולים!"

יתכן שעל רקע זה של חוסר-אונים יש להבין את ההתכתשויות האחרונות, שאירעו השבוע במשק. לכולן היה רקע דומה:

● כשחולק בית-הספר בין הצודים, נמסר
רה דירה אחת לכל צד, לשיכון מורים שכירים.

הסכם, כמו בכל שאר המשקים, עדיף. או
לם בהעדר הסכם, איך אפשר לפתור בעיה
שלא עלידי החלטה מחייבת של מרות על-
יונה?"

טען איש מפ"ם : "זהו ההטא הקדמון של אנשי א'יחוד'הקבוצות בעין'חרוד. לו ידעו מ'ראש ש'א'י'אספר לכפות, היה נמצא ממון הסכם של פשרה. אולם האסון הוא ש'א'י'מפא"ל במקום החליטו מן הרגע הראשון ש'א'י'אספר ושצריך לאחוז באמצעי כפיה. זה ה'ת'חיל בחור'האובל, כשעצקו אנשי מפא"ל ד"ר צריכים לזרוק (את תלמידי הסמינריון) דרך החלון!" כשואל את הצליל השחמטני מבוסרות ההתישבות. שבהם יש רוב למפא"ל, כמו באקדה. כדי לכפות את דעתם עלינו. ובמ'קום שיש אקדה, מה הטעם שיכנועו ובאדי'בות?"

כל זה אינו נוגע רק לעין־חרוד. הזהיר המשק, "זה נוגע לכל עתיד ההחשבות בעובדות בארץ. אנו דוגלים במרות מריוול, אולם רק במרות שאנו מקבלים אותה על עצמנו מרצון חופשי, והמחייבת את כל הפוספים לה במידה שהה — כמו מרות הקיבוץ־המאוחד. אולם אם מסכים הרצפולד שההסתדרות תוציא אותו מביתו שלו? ה־אם יש מרות של ההסתדרות על רבנות ה־הבריש בעיר? באיזו וכות תצאה רבנות ל־הסקיר משק שבנינו אותו משך 30 שנה? הרי איש לא ילך עוד להחשיבות אם ידע שרכושו הסקר, ושאפשר להסקי אותו בכל רגע מתוך חשבונות מפתגמים!"

למעשה לא היתה דרך הכמיה מוטוה
כליכ. בואת נוכחו אנשי איחוד הקיבוצים
במשק. כשעברו שבועות על גבי שבועות.
מבלי שהמרכז החקלאי יעשה כל נסיון לבי
עו את החלטתו — פרט להעברת הענין כר
ל יועד-ההמונעל ב ההסתדרות. שיוסיף עוד
דף נור לבן מפרשה.

קרא שלמה לביא, ביאוש, במכתב גלוי
לאנשי המרכזה החקלאי: "מה הקריאה שעוד
נקרא לכם כדי שתביאו את עצמני עין-חרוד
האומללים לידי קץ ובמר? עד מתי תעמידו
במבחן שאין לו סוף את כוח העמידה של
העברית?"

אולם האמת הפשוטה היתה שאיש לא ידע
מה לעשות.

אפשר היה להשתמש בכוח הכפיה של ה-
הסתדרות, להוציא מתוכה את אנשי הקיבוץ
המאוחד. פירוש הדבר היה, בלי כל ספק,
פילוג מוחלט של ההסתדרות, דבר ששום
צד אינו מעוניין בו לפי שעה.

אפשר היה להשתמש בכוח כפיה כל-
לית. תנובה יכלה לקחת את תוצרת הצד
המפ"מי, לשלם את תמורתה לצד המפא"י
במשק. נסיון כזה, בצורה קצת שונה, נעשה
בפרדס עין-חרוד. כשתנובה שילמה לפועלים
השכירים של מפא"י, את הכסף שהיה שייך
לקופת המלוותפת.

אולם ראשי תנובה לא יכלו להסכים בלב
קל לדרך זו. התוצאה היתה בהכרח שכל
אירגון קיבוצי יקם לעצמו אירגון-שיחוק
משלו, ובר שהיה מערער לחלוטין את מע-
מדה של תנובה. הדבר היה גם פותח פתח
לפניה משקי ההתיישבות-העובדת לשוק ה'
חופשי.

עלה גבעת קומי. (1) הכביש המוביל בין שתי הנקודות, לפי הצעת מסא-וולקין, הכנינים היחידים שהוקצבו הקו השחור מסמן את קו הוואר. החקלאי לחזקה. התמונה למטה תעמוד על שמות שני הצדדים מבטית. (2) בריכת השחייה הגדולה, הבנים שנשנו במלחמה. (5) המישור, כימיו של עין-חרוד. (6) מזכירות יקירות שבגללן מספרים אנשי מפ-א. אומריביי הדוד על הכביש הראשי. תפת של עין-חרוד ותל-יוסף, המסמנת את כולה מראה את מבנה המיוחד מזרח. כשמספון. (קרב למצלמת) וורי. המגורים ומדרום מפעלי המשל.

בארץ. אמר הרצל: רופין היה אומר ב־
מקרים כאלה — „הנח, עזוב אותם, יוסף,
הם לא יווצו!”

סיסמת אנשי מפ"ם בעין־חרוד היתה עתה
דומה: "נאחזו לא נזוו!" עוד בויכוח ב־
מפעלה החקלאית־הכרזי ציוילינג חגיגית:
"אנו מבטיחים אֶשֶׁתִּיחַף ספולה בכל שעה
ועל כל שעל" ורואבין כהן חזר אחריה:
"מספר יכול לתת סקודה להסתער מול מכונית
ירייה אך אין לו זכות לכל לחייל סקודה
לתחום בבוטם כל לוח מכונית הירייה. אין
לו זכות לספק על החייל כי יאבד את עצמו
לדעת... אין להסתמרות החקלאית כל זכות
סקודה על החבר בעין־חרוד כי יספיד את
ישובו ויחתר על ביתו"

היה זה עמודהתוֹךְ לַכֹּל גִּישָׁת מִפִּיָּם :
 „אִי־אֶפְשֶׁר לִכְסוֹת, אִין אִישׁ יִכּוֹל לִכְסוֹת !“
 בְּעִינֵי מִפְּאִי חֵיתָה הִכְסִיתָ רָצָה שֶׁבְּהִכְרַח :

פמל העתיד, סיבת הסכסוך: הוריהם שייכים למפא"י, הם חוששים שמפ"ם תקים אותם נגדם. למענם הם רוצים לסדקה, מוכנים לכל דבר.

העם

אקלים צונן

מוג האויר הצונן, שבא למדינה אחרי שבועות ארוכים של קיץ כוזב, הרעיד את עצמות כל אורחי המדינה. מצד שני, ידיעות העתונים על עסקי הנשק במרחב, הרעידו רק את עצמותיהם של מעטים. אולם היתה זו תופעת-הטבע המסוכנת ביותר. האקלים הבינלאומי השתנה לרעת ישראל אחרי כמה שנים של קיץ כוזב בשמש הטרומנית. בחירתו של אייך העיבה ענינים מכירת הנשק החדש ביותר, ובעיקר מטוסי סילון, למדינות ערביות, תמורת כסף יקר, שאין בידי ישראל לגייסו (העולם הזה 793). לא היו אלא אחד הסימנים של אקלים זה. מעטים חוששים מפני סיבוב שני, יוזם בידי הערבים, בעתיד הקרוב. אולם אדם מרחיק ראות אינו יכול להסתפק בחשבון קצרי-בתודות רוח שעל פני השטח. הטבע הפורסיס הוא בעל הגיון משלו, ורק לעיתים נדירות בהיסטוריה הופרך הגיון צונן זה. חוק יסוד ראשון: כשצד אחד זוכה ביתרון צבאי גדול על הצד השני, מוכרח הדבר להוביל אותו לתוכניות תוקפניות. בלב האנשים האחרים לעתיד המדינה מוכרחת להודק הברירה בין ארבע אפשרויות:

● **מלחמה מונעת.** אם סבורה מדינה שהמלחמה בינה לבין יריבתה היא בלתי נמנעת ממילא, ושיחס הכוחות עומד להשתנות לרעתה, טבעי הוא שתחשוב על מלחמה יוזמה בידיה, שתקדים תרופה למכה, תשבור הפוטנציאל הצבאי של האויב כל עוד יש לה יתרון של כוח ואפתעה, סיבה זו גרמה ליותר מלחמות בהיסטוריה מכל סיבה אחרת. בידי ישראל אין כמעט אפשרות כזאת. הסיבה: אף כי אין ספק כי היא יכולה לכבוש שטחים נרחבים בסבוב שני, אם יפרוץ מיד ביוזמתה, ברור שאין בכוחה לשבור את מרכזי הכוח האמיתיים של העולם הערבי, שהם מעבר לתעלת סואץ והמדבר הסורי. מלחמה מונעת יכולה רק ליצור חזיתות נוחות יותר לסיבוב השלישי, וספק אם זה דבר כדאי בחשבון האחרון.

● **שלום מדי.** אין ספק ששלום של אמת היה יכול לפתור את הבעיה. עד כה לא עשתה ישראל מאמץ רציני בכיוון זה, וגילתה מה תהיה עמדתה לגבי הפליטים ותשלום הפיצויים במקרה כזה. אולם התנאים להתקפת-שלום הורעו מאד, אחרי שתנועתו של הליחה מוחמד נגיב התפתחה בכיוון פשיסטי בולט, נגררת יותר ויותר אחרי תאות הרפתקאות חצינויות, במקום לחולל מהפכה פנימית.

● **תלות במדינה זרה.** חוגים רחבים במדינה, ובעיקר בממשלה, תולים את תקומת באשליה של-ידי תלות במדינה זרה — במקרה זה אמריקה — אפשר ליצור מצב של גיילולים, בו משליטה הגנת (הזרה) את הסדר הדרוש בין הילדים. תקווה זו נוחה מאד, אך עלולה להוליד גידען של טפשים, אשר ידירין יחכימו במאוחר. ● **מירודן הדריינות.** המדינה יכולה להדק את תגורתה עוד יותר, להקציב לרכישת נשק, במקום לרכישת מזון, את חלק

אולם הסיבה האמיתית גובעת מעצם ה- מצב. טוען משה ברקאי, מזכיר אנשי מפא"י: "הם (אנשי מפ"ם) דומים לבעל המציק ל- אשתו. אם היא בורחת, הוא אומר: רואים אתם, ממילא כבר נפרדנו. ואם היא מכה אותו במחבת על הראש, הוא אומר: רואים אתם, האפשר לחיות עם כזאת?"

יריבו, יוספלה טבנקין, המכהן כמזכיר אנשי מפ"ם, טען טענה הפוכה: אנשי מפא"י גורמים בכוחה לתגרות, כדי לעורר רעש בציבור ולהכריח את חבריהם במסדרות ל- הציל את מצבם המיואש. הם יודעים שכבר הפסידו במערכה, ולפיכך הם מעונינים ל- נפל על ענין קטן, ליצור בציבור את ההרג- שה שבטני-חרוד שורר מצב של תוהו-והוה ומלחמת-אחים שאין לה מוצא אלא בגירוש אנשי מפ"ם.

אמר אחיו, המשורר משה טבנקין: "בניגוד לאנשי מפא"י, אין אנו אוהבים אומרים שהצד ה- שני מורכב ממנוחלים. אנו יודעים שבשני המחנות ישנם אחדים ממיטב האנשים ה- חלוציים. אולם מלחמה לא צודקת כשפיעה על חיליה, והיא מוכרחה להניע אותם ל- שות מעשים לא-צודקים, כגון: גיוס הורים למלחמה למען קיפוח בניהם." הוסיף משה, בבטחון שלח: "שלושה חדשים אחר שית- קבל פתרון צודק, ישררו הבנה הדדית ושקט משני עברי עין-חרוד."

השבוע היה נדמה שיחסי הבנה אלה רחו- קים יותר מתמיד. הממונה על-המחוז בטבריה, הר אבן, הזמין את ברקאי ויוספלה טבנקין, הודיע להם שאם לא יחזירו מיד את הסדר על כנו ישתמש באמצעים שהחוק מעמיד אותם לרשותו: קביעת תחנות-נשק במקום על חשבון המשק, גירוש ראשי המתפעלים למקום גלות, החלטה ממשלתית למי החזקה על הדירות באזור המריבה.

אולם בין אנשי מפ"ם שררה אופטימיות ניכרת. הסיבה: ימים מספר לפני התקרית האחרונה הוזמנו נציגיהם למשרדו של אב- הר הצפוני, שהציע להם פתרון זמני. היה זה, למעשה, נצחון להם: עד שיוסכם על פתרון סופי, יחולקו כל הבנינים והרכוש בין הצדדים שהם בשהה, באופן שכל צד יקבל 50% מכל סוג של דירות. נקבע רק תנאי אחד: לא יהיו אזורים נפרדים לכל צד.

הענין התפוצץ, לפי שעה, כשתעוררה בעית חדר-האוכל, מפא"י ורשה שמפ"ם תפנה אותו, מפ"ם סברה, טען טבנקין: "חדר-האוכל הוא המרכז הטבעי של המשק, אם נפנה אותו נבצע מעשה של כניעה סמ- לית". הצעתו: לחלק גם את חדר-האוכל שהם בשהה. אנשי איחוד-הקבוצות במשק סירבו.

הצעת-נפל זו מרמזת כי יתכן מאד שמת- קרבת בכל זאת שבתית-נשק במשק. אחרי 14 חודש של מתיחות מתמדת, וכי תקרית השבוע לא היו אלא יריתי-ותחתים לפני ה- הפוגה.

אם אמנם יימצא פתרון כזה, תיגול אבן מלבם של אלפי בני משקים משני הצדדים, מרבבות אוהדי המפעל החלוצי. כי על כפות המאזניים מונח יותר מאשר גורלם של 600 חברים ומשפחותיהם. על כפות המאזניים מו- נח עתיד ההתישבות העובדת כולה.

כבאי לבנוני מצייד נוסע מאנית. שמפודיק- האישור התעכב, האניה הפליגה

דרך לונדון או ניו-יורק, בחתימת סוכנויות ידיעות בינלאומיות. הסיבה להעדר סיפורים ממקור ישראלי היתה ברורה: הלבנון אסרה על אניות ישראליות להתקרב לאניה הטרופה. משנודע כי ספינת הגרר צוריה ואניה של חיל הים הורשו להתקרב לשמפודיק, חיכו הקוראים לתאורים מפורטים יותר, ובעיקר — לצלומים. הם חיכו לשוא.

מדינת שונר וסיכסוכים. הפרשה שמאחורי כשלון עתונאי זה אופיינית ל- תנאים בהם עובדת העתונות הישראלית. עם הודע כי צוריה מתכוונת להפליג למקום ה- אסון פנה שאל אריה, ראש לשכת העת- נות הממשלתית בחיפה, לרב-חובל הנמל, כי קש ממנו רשות לצרף עתונאים לספינה. רבי- החובל הסכים להעלות-שני צלמים, אך לא יכול היה להחליט על כך בעצמו. הוא דרש אישור ממשד התחבורה.

אך המאורעות, כדרכם, לא התחשבו ב- סדרים ביורוקרטיים. צוריה קיבלה אישור להכנס למים הטרנסויראלים הלבנוניים, הפ- ליגה. הצלמים נשארו על החוף. רק בצהרי- המחרת הצליחה לשכת העתונות בתל-אביב להגיע לידי הסדר לפיו הועלו שני צלמים על אניה שהפליגה לשמפודיק. משהגדעו ל- מקום, כבר נסתיימו כל פעולות ההצלה. היה חשך מכדי שיהיה אפשר אף לצלם את האניה העוובה. כל מה שהצלמים יכלו לה- ציע לעתונות בשובם, היתה תמונה של ה- האני של "האניה שיצאה בתכלית להגיש עזרה לשמפודיק".

במקרה זה, לא הסתכם חוסר-ההבנה ב- כשלון עתונאי בלבד. הכשלון המדיני היה גדול פי כמה. משהגיעו לארץ, כעבור שבוע יום, העתונים הורים עם תמונות ותכתובות על שמפודיק, בלטו בהם סיפורי ההערכה על תפקידם של הלבנונים בפעולות ההצלה. על העובדה שישאלה עשתה את כל המאמצים להיות לעזר, שיגרה שתי אניות למקום, לא נכתבה אף שורה אחת.

קוראי העתונים המקומיים לא זכו לראות את תמונות המאורע לפני שהספיקו לשכוח אותו. קוראי עתוני העולם הרחב לא זכו להיווכח כי ישראל אינה מדינה המופיעה רק בידיעות על שונר וסיכסוכים.

אילת

אורות מן המפרץ

הסעיף החשוב ביותר בתכנית שחברת תור-הנגב החדשה הכינה לקבוצת העתונאים שהוזמנו לסילול-הבכורה לאילת, נשמר בסוד. בואה של אנית המשא חזנית אנדוריאס בויא, הראשונה באילת מאז הפליגו משם שתי ספינות איטלקיות, לפני שנה וחצי, היה צריך לשמש גולת הכותרת של הטילול. רק מעטים ידעו זאת והם שמרו את הדבר כלבם.

אך האניה לא הגיעה במועדה והעתונאים חזרו כלעומת שבאו. במקומם הביא למחרת מטוס ארקט קבוצה של פקידים מכס, אנשי נמל ואישים חשובים שונים. תושבי המקום חשו בפעילות מוגברת סביב למזח האבנים הקטן ושטח הנמל המגודר. אותו זמן עסקו פעולות הגן המקומי בחזרות על שירים לכי- בוד המאורע.

ביום ששי שעבר, למעלה משעה, לאחר

הארי של הדיביזים העומדים לרשותה. לתחר במדינות ערב בכל השטחים. גם דרך זו איננה משמחת ביותר. כי חוק יסוד השני של ההיסטוריה הופרך הגיון צונן זה. היה עוד מירודן-הודיינות בעולם שלא נסי- תיים במלחמה.

הממשלה

הקבצן הנודד יצא לדרך

כשנשאל פקיד גבוה במשרד האוצר, כי- שיחה שלא נועדה לפרסום, לפרש נסיעתו של אהוד אבריאלי לארצות-הברית, ענה: עיין בהכחשות של לשכת העתונות הממשל- תית; מה שהיא מכחישה, זוהי האמת. השבוע מיהרה לשכת העתונות להכחיש, עוד בטרם נשאל: אהוד אבריאלי, מנהלו הכללי של האוצר, נסע לביקור שיגרתי אצל נציגי המשרד באמריקה, אתם לא נפגש מאז מניו-יורק? תשובה: הוא לא יטפל בבעיות כספיות שוטפות, אינו מבקש הלוואה, או שחרור כספי ההענקה.

ההכחשה קבעה את העובדות. הגיע מועד פרעונן של הלוואות לזמן קצר, אשר אין בידי הממשלה לפרוען ברגע זה, מחוסר כסף. המשימה אשר הוטלה על אבריאלי: להחליף את הלוואות האלה בהלוואות לזמ- נים ארוכים. השיטה הישראלית המנוסה: חיסול הלוואה אחת על ידי הלוואה שנייה. לפני כשנה השיג רוב יוסף את הכספים ה- דרושים מיהודים טובים, לפנייהם שטח תחנות- אבריאלי ינסה שיטה אחרת: הלוואות ממקורות מסחריים יהודיים. הוא ינסה להשיג באר- צות-הברית את אשר מסרב מקדניאל, לאשר בתל-אביב: שיחרורים נוספים מכספי ה- הענקה האמריקאית.

אם כי השבוע, שוחררו חמשה מיליון דולאר מן ההענקה אשר אישרה כבר עקרונות, עדין יש ויכוח, על קצב שחרורם של 23 מיליון דולאר נוספים. הממשלה מעונינית, כמובן, בשחרורם המזורז, ואילו השלטונות האמרי- קאים אינם נחפזים ביותר.

כבר עתה מהלכות שמועות שהשלטון ה- אמריקאי החדש יקצץ בסכומי ההענקה. אהוד אבריאלי, בתוקף תפקידו כמקשר ה- הממשלה עם שלטונות ההענקה יצטרך ל- שור קשרים חדשים. עם האנשים אשר יעמדו בראש הסוכנות לטיעון הדדי, הגוף האמריקאי המטפל במתן ההענקה, לאחר חילוף השלטון בבית הלבן.

לגבי עם המתקיים מן הדי אל הפה, שוב הפך תפקידו של הקבצן הנודד לראשון ב- מעלה.

עתונות

הצלמים נשארו על החוף

משך ימים עקבו קוראי העתונות בארץ אחר הדומה שהתחוללה לא הרחק מגבול ישראל הצפוני. פרשת האניה שמפודיק, שי- עלתה על שרטון מול חוף בירות, הכילה את כל סממני המאורע המרתק: טבע משי- תולל, גבורה עילאית, תקוות, חרדה. לרוב היו הסיפורים שהופיעו בעתונות ה- ישראליות סיפורים שעשו דרך ארוכה, הגיעו

לכל יסכימו למסור מכתבים שימסרו להם על ידי אלמונים. בפרברים נשכח עתה האיום בשוטר, בו

לעצמות. ואילו אותו זמן היה החקלאי נבון: התהיה בצורת או לא? כמות הגשמים שירדה עד תחילת השבוע

הרב יצחק בן-צבי אשכנזי
כמה דקות בבית קפה

היו הורים מנסים להשפיע על ילדיהם. האימרה עכשיו היא: "אם לא תהיה ילד טוב יעשו ממך נקניק!"

דרכי אדם

בן-צבי אצל בן-צבי

לרב יצחק אשכנזי עבר עשיר בתנועה הציונית. אפשר לומר שגדלתי ביחד עם הציונות. הוא אומר. אשכנזי, יליד פולין ובוגר גימנסיה עברית בלובו, יסד ביחד עם כמה חברים, בשנת 1931, תנועה שמטרתה: יצירת אחדות האומה על בסיס לאומי-ציוני דתי. שם התנועה: "נגות ישראל העולמית". שלא כעסקנים דתיים רבים, לא התכוון להפוך את תנועתו למפלגה פוליטית.

עם פרוץ המלחמה עבר את דרך היסורים של יהדות אירופה, אבר את משפחתו. אך אמונתו ברעיונותיו התחזקה. בשנת 1947, עת עמד הישוב בארץ-ישראל במצב קשה, שיגר אגרת למוכירות ארץ-בנימין, בה הסביר את שאיפת היהודים למדינה חפשית מבוססת על דמוקרטיה ועקרונות הדת.

כעבור זמן מה קיבל תשובה בה נאמר כי המוסד המכוון קבל לעיון את תוכן אגרתו. אפילו מנהיגים ציונים מפורסמים לא קיבלו תשובות כאלה. הוא מתסאר.

הח"כים כחרו בנורוק. בישראל, אליה עלה ב-1949, הפך יצחק אשכנזי לסקיד. המי שיק בפעולותיו המדיניות. "לא חפשי עס" קנות ציבורית לשמה. לא עסקתי בצבירת קרנות. להיפך, מכיסי מימנתי את פעולות התנועה".

כיוון שהיה גם חבר הפועל המזרחי וח"זרחי. השתתף כציר בוועידה העולמית של שתי התנועות, אשר נערכה בירושלים בשנת 1949. עם קרוב מועד הבחירות לכנסת השנייה הגישה כנסת ישראל העולמית רשימה משלה. רשימה ה', אולם משנפסלו אחדים מ-750 החתימות הדרושות לכל רשימה להשתתף בבחירות, נפסלה הרשימה כולה.

הופעתו השנייה ביהודה המדינית של הרב יצחק אשכנזי היתה בעת הבחירות לנשיאות המדינה. הרב נעתר לבקשת כמה מחבריו, שהבטיחו להשיג עבורו את קולות הח"כים הדתיים. העמיד את עצמו כמועמד לנשיאות. אולם הדתיים העדיפו את הרב מרדכי נורוק — מאחר שהוא המכונה שבין המורעמים, סובר אשכנזי.

כאדם הבקי בהלכות עולם שיגר אשכנזי מברך ברכה ליצחק בן-צבי לאחר שזכה לכס הנשיאות. הוא גם ביקש ממנו ראיון אישי. מספר הוא על הראיון: "הגעתי לביתו ביום ששי אחר הצהריים. שלישו אמר לי שהוא עדיין נח בחדרו, ביקש ממני שאכנס לכמה דקות לבית הקפה הסמוך ואחזור בשעה 3.50 בדיוק בשעה זו שבתי ונתקבלתי על-ידי הנשיא. ישבנו בצוותא קרוב לחצי שעה, שתינו תה ואכלנו עוגות. משקריה שעה חפילת מנחה נסדרתי מן הנשיא."

היתה אפסית. בנגב כמעט שלא ירדו גשמים כלל, ואילו בצפון הארץ ירדו מתחילת עונת החורף 185 מ"מ לעומת 498 מ"מ באותה תקופה בשנה שעברה. זוהי כמות קטנה הי מבטיחה יבול זעום ביותר.

אולם למרות הכמויות הקטנות, היו הגשמים שירדו בראשית השבוע בבחינת הצלה של הרגע האחרון לשדות הגליל המערבי, השומרון, ועמק ובולון. אם ימשכו הגשמים ייתכן שתהיה למרות הכל, עונה פחות או יותר טובה.

מדאיג ביותר מצבם של משקי הדרום והנגב, אשר מעולם לא היה טוב, והשנה יהיה גרוע יותר מכרגיל.

לשירות חיזוי מוג האויר בשדה התעופה בלוד. הגיעו סיכומים מכל חלקי הארץ, שם שו. יחד עם הסקירות מיתר חלקי העולם, להכנת התחזית. בתחילת השבוע היו אנשי החיזוי במצב רוח טוב יותר: סיכויי מוג האויר נשתפרו במקצת. ירד גשם.

אמנם תושבי העיר עלולים לשוב ולהזדקק למעיליהם הכבדים, אך לעומת זה יהיה להם ימה לאכול.

דרכי חיים

אם לא תהיה ילד טוב...

בשיקאגו, מרכז תעשיית הבשר באמריקה, אירע לפני 45 שנה מקרה שזעזע את ארצות הברית כולה. ילד בן שש נשלח על ידי אמו להביא ארוחת צהרים לאביו, שעבד בבית חרושת לנקניקים. הילד לא חזר הביתה בערב. לאחרונה ראו אותו ליד אחת המכונות הגדולות שבבית החרושת. מיד נפוצה השמועה שעשו של הילד נקניק. הוקמה ועדת חקירה, ואף על פי שזו קבעה שאין כל יסוד לשמועות הנוצות, החליטו ההמונים שכיון שאין כל הוכחה שמעשה כזה לא אירע, משמע שהילד אמנם הפך להיות נקניק.

באותה שנה נתפרסמה לשמצה תעשיית הבשר האמריקאית בספרו של אפסון סינקליר "הגונגל", בו ספר כיצד מוכנסים למכונות הנקניק לא רק נתחי בשר בקר, גם פגרים של חתולים ועכברים. אולם אפילו סינקליר לא העז לומר שנקניקי שיקאגו הכלילו בשר ילדים.

חצי לירה, לכתובת מסויימת. אולם מה שלא העז לומר הסופר האמריקאי הפיצו אנשים, ביניהם מורים, בירושלים. סופר מעריב השבוע ספר על שמועה, הנפוצה בפרברי העיר, אודות ילד שאלמוני עזר אותו ברחוב. שלם לו חצי לירה כדי שיביא מכתב לכתובת מסויימת.

אביו של הילד, מספרת השמועה, חשד באיש, מסר את הדבר למשטרה. כשזו הגיעה לכתובת שאלה נשלח הילד, מצאה אותו עומד ליהפך לנקניק, הצילה אותו ברגע האחרון ממש.

מורי בתיהספר המקומיים החליטו לפעול, לא נגד השמועות, כי אם נגד סכנת ההפיכה לנקניק. אחדים מהם הזהירו את תלמידיהם

למניותיהם, משמע שאינם מכירים את נפתלי הרץ בראנדר. כיון שבראנדר ממש מוקסם מהמפעל הישראלי בסדום והוא מוכן להשקיע גם כן כספים רבים. הצרה היא רק שמשרד המסחר והתעשייה, המתלהב מכל השקעה קטנה, לא התפעל ביותר מן הרבבות של האיש.

ספור המעשה החל לפני שבועות אחדים. במשרד האוצר הופיע אדם בעל אישיות מקסימה, הציע: הוא יביא ארצה מאוסטרליה חוטים בסכום של רבע מיליון דולאר. את התמורה ממכירתם ישקיע בבנין בית-מלון באילת ובמניות חברת האשלג. האוצר הסכים מיד וכן גם אגף הטכסטיל של משרד המסחר והתעשייה. אבל כאשר הובא ההסכם הסופי לאשרור נתברר שקיימות ספקות בלב אנשי משרד המסחר והתעשייה. הסיבה — סבורים אהלים — עברו של המשקיע.

בראנדר איננו פנים חדשות בארץ. הוא עלה עוד ב-1933, יסד חברות מסחריות, שהיחסים ביניהן לבין הסוחרים והשלטונות לא היו תקינים ביותר. לפני שבוע שנים עזב בראנדר את הארץ, הגיע לאיסלנד, עסק גם שם במסחר. שהיה נוספת בארץ נמשכה זמן קצר, בו ניסה ליבא כלי שולחן מרומניה, עצים מיוגוסלביה. עסקים אלה לא הצליחו ובראנדר שוב עזב את הארץ, נסע לאוסטרליה.

בראנדר לא נבהל מהמכשולים שנעמדו על דרכו. "המלון באילת מחכה לי", הכריז. הוא פנה אל אחדים מטובי עורכי הדין במדינה בבקשה שיתעברו לסובתו אצל השלטונות. עתה מקוה בראנדר, שעם השניים שיחולו במשרד המסחר והתעשייה, ישתנה גם היחס, שהוא רואה אותו מוזר ביותר, כלפיו.

כוחו של הרגל

הפקחו על עופות הוסר, אבל סיוט הפקוחה. שהיה מרחף על תושבי רבים, עדיין לא סר. במשמר השבעה עצרו בשבוע שעבר שופט רים אדם שכרסו השמנה עוררה את חשדם. כאשר ערכו חפוש מצאו מתחת למעילו כבש תרנגולות שחוטות. "הייתי רגיל להבדל בין עופות בזמן הפקוחה, לא השתחררתי עדיין מן ההרגל", הסביר האיש את הדבר.

אולם לא רק מבריחים המשיכו בכך ההתמדה בהרגלים קדומים. גם הפקחים — של רובם מאיימת סכנת פיסורים — הוסיפו לניגוג כמו בימים הטובים.

בתחנת הפקוחה על כביש פתח-תקוה נעצר האוטובוס על ידי פקח שעלה עליו, בקש מכל הנוסעים בעמידה לרדת. אחר עבר לאורך

שקיעת השמש, נראו אורות קרבים אל החוף, מכיוון המפרץ. סירת המנוע המזדקנת בר-גיורא הפליגה מיד לקראתם. כשהאנשים על סיפונה שרים במלוא גרונם. אחריה יצאו שתי סירות שבתוכן אנשי השלטון המקומי, שוטרי מכס, אורחים וסקרנים. כעבור דקות הסילה אנדראס בויה, בת 800 הטון, את עוגנה במימיו הרונעים של מפרץ אילת, מאתים מטרים מן החוף.

כבסנה נשאה ברזל, עצים וקמה. סחורה המצויה בשפע בנמלי אפריקה המזרחית. הפעם לא היתה השמחה שקיבלה את פני האננה כה גדולה ובלתי-מסוייגת כפי שהיתה בכוא האניות הקודמות. או חשבו רבים כי נכבש סוף סוף מוצא אל המזרח וכי אילת תיהפך במהירות לנמל יצואיבוא חשוב. משך החודשים הרבים שעברו מאז נצטננה ההתיבות.

מיכצעים

אל העסק הלוהט

הטרמפיסט שהרים ידו לקראת הקומדן קר המאובק שנסע צפונה לא ידע שתנועתו עתה היסטוריה. הוא היה הטרמפיסט הראשון שנסע בכביש סדום—באר-שבע החדש. שעות ספורות בלבד לפני כן עברה אותה מכונית את הפירצה שקישרה בין קטע ה"כביש שנסלל מסדום וזה שנסלל מבאר-שבע."

לגבי יעקב הנקין, הטרמפיסט שבילה חופ"שה בנגב, היה זה קיצור דרך. לגבי אפרים לוסן, מהנדס מחוז הנגב, ומאות מהנדסים, סרקטוריסטים, חובבים, נהגים וסוללים היתה זו נקודת השיא במיכצע האדיר ששמו: כביש סדום (העולם הזה 786).

משך שנתיים נאבקו עם המשימה הענקית. כל קילומטר מן ה-88 המהירים את הכביש החדש היה מיכצע בפני עצמו. אנשים הוציעו, קדחו, נסלו במארב — הסרט השחור התפתל והלך בין מיטחטי החול וצוקים חשופים. אט-אט כבשו חומר הנפץ והמקדחים מעבר בשממה הפראית.

המיכשול האחרון היה הרציני ביותר: קטע של מאות מטרים, בהם יורדים פני הקרקע כמעט במאונך. הפיצוצים לחציבת מעבר ב"חוף הסלע נמשכו חודשים. לבסוף, בתחילת השבוע, סולקה ערימת הסלעים האחרונה והגנים הראשון יכול היה לעבור אל העמק הלוהט. משם למיפעל האשלג בסדום, דרך ישרה וחלקה.

פתיחת הכביש החגיגית, ביום העצמאות השישי, תסיים רשמית את טרשת הסלילה.

הטרמפיסט הרגלי שן של כביש סדום
אחרי שנתיים של חציבה

משם ואילך יצטרך מפעל האשלג להזדיק ב"בהישגים את המאמצים שהושקעו בכביש."

המשק

יחס אורר לרבע אילון

אם חושב משהו בארץ שהקמת בית מלון באילת היא דבר שבחלום. בואו איננו מכיר את נפתלי הרץ בראנדר. כיון שבראנדר מוכן להשקיע אמילו מטבע זה בעסק הזה. אם בעלי חברת האשלג הישראלית טרם הצליחו למצוא אף קונה אחד (בכסבוע זה)

חקלאות

יש סיכויים

האורח בעיר התעסף במעילו. היה לו קר. הוא הביט בעיניו וזעי בשמים האפורים. קילל את הגשם השוטף המרטיב והמחזיר קור

נכבד באלבום התמונות של משטרת המנדט וישראל.

ביתחיים הפך דוד לבצל נסיון. בעוד שי ביום עסק בעבודות הנונות כמו: מכונאי בלונה-פרק היפואי, חקלאי בכפר-סרומו, ניצל את החשיכה לטיפוס על צינורות ביוב. פריצת דירות עשירות, עבודות שנעשו ברובן על ידי שליחיו, בהדרכתו. בשני מקרים בלבד נתפס כאשר ברשותו נמצא רכוש גנוב. נקנס על כך, החליט להיות זהיר עוד יותר.

מכונות בחשכת הדיקה. המשטרה, שידעה כל העת על פעולותיו של דוד, אבל לא יכלה להוכיח נגדו דבר, ציפתה משך זמן רב לדוג אותו ברשתה. ההזדמנות לא אחרה לבוא:

לפני שלשה חדשים נגנבה כלילה אחד כמות עצומה של בדים משני בתי מסחר תל אביב. בים. שחיים של האריגים נאמד במאה אלף ל"י. ימים אחדים אחר זאת הרגיש תושב כפר-סרומו בתנועה חשודה מסביב למשקו של שבילי. הוא הטריח עצמו לצאת התוצה בשעה המאוחרת של הלילה, ראה אנשים טוענים חבילות על מונות ומכונות-משא. חשדו האיק בו למהר לבנין שדה התעופה בלוד, ממנו היה הקשר הטלפוני עם משטרת תל אביב קל ביותר.

הווי

בשנה הבאה. קוקה-קולה שלשה סמלים יש לאמריקה: הוולר, הקוקה-קולה והוליבוד. מן הראשון חיה ישראלי. בשלישי הולנד דור שלם של בניה. השני בולט בהעדרו.

בכל מקום שם היחה השפעה האמריקאית התנוססו שלטי הקוקה-קולה. בצורת עוררו מאבק פוליטי, במצרים העשירו כמה קופות, בפאקיסטן סיפקו לאדוקים משקה בתחום הקוראן. אך ישראל לא ידעה אותם. עד אשר, השבוע, ביצבץ הסמל המפורסם מעל דפי עתון ישראלי. במודעה ש- הצטיינה בצניעותה הודיעה החברה כי סוף סוף יופיע הגואל השני. משטר הצנע יחלוף, ישובו הזמנים הטובים. ואתם, כמוכן, קוקה-קולה.

המשקה ההום, הנמכר בבקבוקים בעלי צורה מיוחדת, עשוי מתרכות סודית המיוצרת אך ורק במעבדות של הפירמה בארצות הברית. חומר הגלם נשלח לאמות מפעלי אירופה ברחבי העולם, המוסיפים לו מים, סוכר וסודה, ומשקקים אותו על חשבונם. על טעם המשקה אין להתווכח: או שהוא "מצוי" או שהוא "איוס". בין שתי הדעות אין מגשרים.

אך יותר משהוא מוצר של בתי-חרושת, קוקה-קולה הנו פרי של תעמולה. מודעות ענק מכסות בנינים שלמים, ארגוני-קירור מ צוירים עומדים בכל פינה, שלטי-חשמל מהללים את מעלותיו. אם לדון לפי הניצן הראשון בישראל, יוכלו תושביה ללגום מן הפולש החדש לפני תום השנה החדשה.

• גירוסלם פוסט.

פשעים

אריגים ברפת

בסיפלים, העיר ההררית הקדושה בקוקו, עסקה משפחת שבילי בחקלאות. לפני 25 שנה החליטה לנטוש את הנכר, לעלות ל- ארץ-ישראל. היה ברור לבני המשפחה כי גם בארץ החדשה יוסיפו לעסוק בעבודת אדמה. בבנימנה הקימו משק, קיוו כי שלושת הבנים בעלי הגוף, דוד, אהרון ורפאל, יראו בו מקום עבודת קבע, לכשיחבגרו. אבל השלושה הכזיבו את התקווה. כאשר מת האב זנחו אהרון ורפאל בהדרגה את תפקידם במשק. החלו מבזבזים את כספם במועדוני לילה בחיפה ותל אביב. כשלא נותרה בכיסם פרנסה, חזרו אל המשק, התחננו בפני דוד אחיהם המבוגר, ביקשווהו שיעסיקם שוב. לאחר שהשתכרו מעט, חזרו ובזבזו שוב

קם מפוקפק. המחלקה הסוציאלית של עיריית ירושלים מנסה לעזור לילדים אלה, למנוע מהם עד כמה שאפשר מלהפוך עבריינים. לשם כך פתחה שורה של מועדונים בהם יוכלו הנערים להפגש ולקבל השכלה ובידור. תקציב המועדונים, והצלחתם, לא היו גדולים.

אולם, כאשר החליט יצחק קריב, ראש עיריית ירושלים, לסגור את המועדונים, לחסוך על ידי כך 0.7% מתקציב המחלקה הסוציאלית, קמה צעקה גדולה. קריב, הדתי, הואשם כי לא מניעים כספיים גרמו לו שיסגור את המועדונים. הסבה הייתה, טענו, כי הם נוהלי על ידי עובדים לא דתיים. לימיו העובדים הסוציאליים שבוערית ירושלים עמדה המחלקה המקבילה במשרד הסעד, אף היא אי שמאלי בים דתי.

אפילו מקרה בודד. אחת הכתובות הראשונות לשם פנו מנהלי ועובדי ארבעת

כנר המשטרה במועדון הנוער היכן מוטרתות המצלמות?

את הכסף, הוסיפו להירדור במדרון העולים התחתון, מצאו את עצמם לבסוף בתוך מערב בולת של משחקי קלפים וחבורות פושעים. הם התמחו בפריצות, שינו לחלוטין את אורח חייהם. דוד, שראה כל זאת, נוכח לדעת כי העסק החדש טוב בהרבה מהעבודה המפרכת במשק. החליט לחקות את אחיו הצעירים, אבל בהבדל קטן: הוא לא ילכלך את ידיה, יתכנן בדייקנות את הפריצות, יפקד עליהן, לא יסכן את עצמו.

יהלומים בגנב. הראשון שחש על בשרו את הסדר החדש היה אהרון, שהסתבך ברצח שומר ירושלמי, בשנת 1946. הפך לעד מלך, עורר בכך את חמת העולם התחתון, שאחר יותר, פרץ את קופת היהלומים של בית המשכן לזמורד בתל אביב, עבר ביתר עם חבר, שמעון שם-טוב, את גבול הלבנון.

את היהלומים החביאו מתחת לגבש שהושם במיוחד על ידו של שמעון, הסתתרו אצל פושעים לבנוניים, חבריהם למקצוע. אך הלב נוגים לא הן ידיוותיים ביותר, הסגירו את השניים למשטרה, לאחר ששדדו מהם את כל השלל היקר.

אהרון, שנידון לתקופת מאסר קצרה, לא השלים עם הרעיון, ברח מהכלא, הסתנן שוב לישראל, שטח פעולתו העיקרי, רפאל לא פיגר בהרבה אחר אחיו, זכה גם הוא למקום

המועדונים הירושלמיים, היתה המשטרה. לוי אברהם, מפקד המחוז שוכנע עד מהרה, הסיים כי ערך המועדונים רב, כי אפילו מקרה בודד של הצלחה למנוע עבריינות צעירה יצדיק את קיומם.

אולם במקום לשלוח מכתב המלצה יבש אל ראש העיר, לבקש את אי-סגירת המועדונים, החליט מפקד המשטרה ליטול חלק פעיל בניהולם.

בשבוע שעבר יצאה קבוצת שוטרים לשי- כונות. במקום ציוד רגיל הביאה אתה כלי זמר.

לראשונה לא התלהבו הנערים והנערות בני פרברי העוני, מן הרעיון, בעיניהם כל שוטר היהו שוטר, אפילו שכסנו בידו לקצין האחראי על פעולת הבידור הוצגה שאלה: "היכן המצלמות הנסתרות בהן אתם רוצים לצלם אותנו, להכניס את תמונותינו לאלבום המשטרה?"

אולם לאחר חצי שעה נעלם החשד. חזר מורת וגנני המשטרה יכלו להנעים מגנינות לקהל מאוינים מקשיב בדריכות. בין המאזינים: מספר ניכר של בעלי תיקים פליליים. לא ידוע עדיין: אם, בדומה לילדים, תושי- פע גם עיריית ירושלים מן הכנור המשטרה.

זה שמי ושם אבי! יתכן כי הפרשה לא היתה מגיעה לפרסום רחב אלמלא הופיעה, כעבור זמן מה, כתבה במעריב בה נאמר: אלמוני שהציג את עצמו בשם יצחק בן-צבי ביקר בבית הנשיא בירושלים באומרו כי הוא נבחר עליידי הכנסת הפרטית שלו לנשיא המדינה, אלא שאדם זר יושב כיום בביתו. האיש הורחק מהבית.

אמנם הצגתי את עצמי כיצחק בן-צבי. אומר הרב אשכנזי. "אך זו אמת. שמי יצחק ושם אבי צבי."

הרשימה פגעה בו קשות. הוא פנה לעורך דין, הגיש תביעה משפטית נגד מעריב. באותה הזדמנות הגיש תביעות גם נגד ארבעה עתורי נים נוספים: דבר, חרות, הצופה, לעצטע נייעס האידישאי, על כי פגעו בו בפרסומים שהופיעו בהם בהזדמנויות שונות.

חינוך

אין חתימה, אין תורה

הסערה שהתחוללה לפני חמשה שבועות בין סטפלי הסטודנטים, שככה, ועד הפעולה המהפכנית והחרדית, שדרש שביתת תשלומים ממושכת - "עד לנצחון" - הוחלף בועד מתון יותר. נראה כי רוח המרד שככה, העניינים יסתדרו: הסטודנטים יאנחו, יתחברו ידיהם בכיס, ישלפו מתוכו את שכר הלימוד החדש (והגבוה) שקבעה הנהלת האוניברסיטה.

הסטודנטים אמנם נאנחו, כפי שנבאו, אבל את התשלום הראשון של 60 ל"י על חשבון שכר הלימוד, לא יכלה מרביתם לשלם. הסיבה: מקורות הפרנסה הצדדיים פחתו, ערך הכסף עלה. רבים מאלה, שלא שילמו במועד, היו בין המצביעים לחיסול השביתה.

כתוצאה מזאת, מצאה את עצמה הנהלת האוניברסיטה במצב קשה, כשבקופתה מחסור רציני בכסף. היא החליטה להטיל קנס של 5 ל"י על כל סטודנט שפיגר בתשלום.

אמרנו לכם! בסוף השבוע שעבר נשי- בה שוב רוח סוערת בקרב תלמידי האוניבר- סיטה. מחייבי שביתת התשלומים יצאו בצהלת נצחון גדולה: "הן אמרנו לכם, כי רק בעלי יכולת כספית יוכלו ללמוד להבא". כאילו לתת תוקף לדבריהם, החליט אותו שבוע מספר ניכר של סטודנטים מחוסרי האמצעים הדרושים, לנטוש את שדה הלימודים.

למחרת הפכה הרוח הסוערת מעשית: לפי- ני הבנין בו שוכנת גזברות האוניברסיטה, ניצבה משמרת של שני תלמידים, הווהירה את חבריהם שרצו להכנס שלא ישלמו את שכר הלימוד. שביתת התשלומים קמה לתחייה. אלא שהפעם לא היה צורך בשביתה ארו- כה, מלחה נאומים ויכוחים סוערים. בשבוע שעבר חיתרה הנהלת האוניברסיטה על אמצעי- הלהץ של הקנס, משמרות השביתה עזבו את מקומן הקר, חזרו לחום קפה ניצן.

ביתחיים ממשיכים סטודנטים רבים, שטרם שלשלו את שכר הלימוד לקופת המכללה, אבל הספיקו להכניס את הסכום הסמלי של שתיים וחצי ל"י, המהחזת דמי רשום, לשבת בהרצאות באין מפריע. אולם כל עוד אין כי- פונקס התלמיד אשר המוכירות לתשלום ה- מלא של שכר הלימוד, לא יוכל שום סטודנט לגשת לבחינות, לקבל ציון או תואר אקדמי כלשהו.

נוער

הכנור בשכונה

בשכונות הספר שבירושלים, כמו בערים אחרות בארץ, מצויים בני נוער רבים שעו-

סוסים ישנים, פרשים חדשים

מסוימים משטח שיפוט של עיריית תל-אביב, סיפוחם לשטח השיפוט של מועצת גבעתיים. סבור רוקח: משה שפירא עשה צעד זה לכשידע כבר כי הוא נמצא ברגל אחת מחוץ למשרד הפנים. אולם עורך-הדין מירון הסביר כי ועדת חקירה, אשר בה סירבה להשתתף עיריית תל-אביב, המליצה מזמן על סיפוחם של שטחים אלה לגבעתיים. למרות שעיריית תל-אביב לא השתתפה בוועדה ביקשה מפעם לפעם את שריהפנים לדחות את ביצוע החלטות הוועדה. משה שפירא נענה לבקשות אלה כמה וכמה פעמים, גם ריכך את המלצות הוועדה ותיקן. הוועדה אף המליצה על סיפוחו של שטח גבעת נאפוליון לרמת גן, משה שפירא תרם את השטח לתל-אביב. ב־11 בדצמבר חתם השר על הפקודה. טוען יצחק מירון: משה שפירא עוד לא ידע או כי משהו עומד לרשת אותו.

ד"ר חיים שיבא
— הראשון נשאר

בקשר לחמש שריות של אליהו מירון כמנהל המשרד, לא נאמר לו דבר על-ידי שריהפנים החדש. התפלא כשפתח את העיתון וקרא, שדובר הממשלה הודיע כי בישיבת הממשלה הוחלט על מינויו של מנהל כללי חדש, אם כי חוקק ההוזה של מירון עם הממשלה לא נסתים. מירון רואה עצמו כבעל-מקצוע, ולא כבעל מינוי פוליטי. עורך-הדין בן ה־34 התמחה בעניינים עירוניים. עבד במשך 8 שנים אצל ישראל רוקח, בעיריית תל-אביב, כיועץ משפטי, ובצה"ל כיועץ משפטי של הממשלה-הצבאית. שרת זמן מה במשרד הפנים, כמנהל האגף לשלטון עצמי, מחלקה אשר זרעה במשך תקופת זמן את כל הארץ בעשרות רשויות מקומיות. לאחר שחזר לחיים פרטים והקים משרד עורכי דין, נקרא על ידי משה שפירא לעמוד בראש משרד הפנים. עתה חושב הוא לחזור למקצועו הפרטי.

שלום ושלוה במסחר ותעשייה

במסדרונות משרד המסחר והתעשייה שרה מהומה. המנהל הכללי החדש, ד"ר שאול ליפשיץ, ממנהלי חברת פורד בישראל, נשיא לשכת המסחר תל-אביב—יפו, עבר במשרדים, שוחח עם הפקידים.

בין המשרדים אשר הוא סר אליהם בדרכו: משרדו של המנהל הכללי הקודם, ד"ר יהושע פיקר. ההעברה במשרד זה, לפחות מבחינה חיצונית, היתה בסדר גמור, ידידותית ביותר. ד"ר פיקר עזר אפילו לשאול ליפשיץ למצוא דירה בירושלים.

הסביר ד"ר פיקר: בגלל העברת הסמכויות היתה הפוגה של ימים מספר בעבודת משרד המסחר והתעשייה. דורשי רשינות לא נענו, בפרט לא כשהדבר נגע בהחלטות עקרוניות. אומר ד"ר פיקר: "הדבר טבעי ומוצדק. לא אקבל החלטות חשובות כשאני יודע כי בעוד ימים מספר ייכנסו לתפקידם אנשים חדשים, אשר יתכן כי החלטותי תתנגנה להחלטותיהם."

היתה חרדה בין הפקידים? "לא בין הפקידים הנמוכים. דאגו במקצת הפקידים הגבוהים אשר התרגלו כבר למנהלים הקודמים, לא ידעו כיצד יסתדרו עם המנהלים החדשים."

ראשים ללא כיפות

לא חלו עדיין כל שינויי מנגנון בקנה מידה רחב. אך מאלפת העובדה כי מי שביקר במשרד-הפנים לפני ששה חודשים מציא את מרבית הפקידים, ובתוכם הגבוהים, חובשים כיפות. משה שפירא במשרד זה השוע, הופתע: הראשים אמנם נשארו, אבל נעלמו הכיפות.

מהלך העבודה במשרד לפי שעה. למעשה — אומר ד"ר שיבא — אין לשר כל תפקיד במשרד הזה. התפקיד האחד, חשוב אולי מבחינה מרחיקת לכת, אך נטול חשיבות בעיני יושבים: השגת האמצעים (הכספיים) הדרושים מן הכנסת, בירור עניינים הכרוכים במדיניות גבוהה והעלולים להתנגש בסמכויותיהם של שרים או משרדים אחרים.

למה הוא מצפה מן השר החדש? אומר ד"ר שיבא: "שר שימצא זמן להתעסק גם בענייני בריאות, נוסף לתפקידיו הפוליטיים-מפלגתיים". הדיונים בין השר ועוזריו נסבו בימים הראשונים על שינוי מבנה המשרד, תוכנית שהיתה טמונה במגירה חודשים רבים. יוסף סרלין הבטיח לקבל החלטה בענין זה בהקדם האפשרי.

משרד הבריאות, עקב אופיו המיוחד, עבר מיד ליד ללא כל תקלה. שיבא, רופא, הוא איש מקצוע, אינו מתעניין בחילוקי-הדעות המדיניים המגיעים אפילו עד לענייני הבריאות. בעיות קופת-חולים והביטוח הרפואי הממשלתי, אשר כמה ממנהיגי הציונים-הכלליים דורשים אותו, אינן מפחידות אותו. טוען הוא: כל מי שעושה משהו לטובת שיפור בריאות העם, ויהא זה תחת איוה מסוה פוליטי שהוא, יכול. שיבא חשב בשעתו להתפטר, נוכח כי אין זה הזמן הנכון, יישאר בתפקידו עד שהעניינים יכנסו למסלול.

מנהל משרד הפנים. בחזק

שונה לגמרי היתה האווירה בחדרו של מנהל משרד הפנים, עורך-הדין אליהו מירון. ערב ההעברה הסופית כבר כמעט שלא היו גירות על שולחנו, הורגש כי הוא הולך במקומו מנהל כללי חדש, אהרון מויאל, לשעבר הפרקליט הראשי ש צה"ל.

מיד לאחר הרכבת הממשלה החדשה, נקבע מועד להעברת המשרד לידיו של שר הפנים החדש, ישראל רוקח. את ההעברה צריכים היו לבצע: שר הפנים הקודם, המנהל הכללי.

בליל אותו יום צלצל משה שפירא אל מירון, הודיעו: "קיבלתי מיברק מרוקח, המבקשני לא להיות נוכח במשרד ביום ראשון. בצע את ההעברה בעצמך."

מספר מירון: "כיוסתי את הפקידים והמתנו לבואו של ישראל רוקח. הוא בא, חיפש מיד את לשכתו, נכנס ללשכה, לחץ את ידיהם של הפקידים, אשר ציפו לשמוע דבר-מה מפיו. הוא סיים את לחיצות הידים, הפליט לעברם: "לכו לעבודה!" ונכנס ללשכתו. ישבתי אתו אותו יום שעות אחדות, כן ישבו אתו עוד אחדים מראשי המשרד. רוקח לא הספיק

ד"ר יהושע פיקר מברך את ד"ר ליפשיץ
מי ראה דיוה?

ללמוד הרבה על בעיות המשרד במשך השעות המעטות האלה, אולם מיהר להוציא מסקנות. הודיע לציבור ולעיתונות: "משרד-הפנים לא התנהל בסדר, היתה בו בירוקרטיה מיותרת."

מובן הדבר שאין זו היכרותו הראשונה של ישראל רוקח עם משרד הפנים, אתו עמך במגע הדוק בתפקידו כראש עיריית תל-אביב. אך דרך נחפזת זו של הבעת דעה, אחרי ביקור בה קצרי, לא נתקבלה על דעתו של עורך-הדין מירון, שמהר לכנס את העיתונאים, אמר: "במשרד-הפנים יש שיטת עבודה מושתתת על אימון בין פקיד אחד למשנהו, לא כל דבר פשוט מובא לשר או אלי. בירוקרטיה? כל מכתב זוכה לתשובה, תוך שבוע לכל היותר. אינני רוצה לדון את דרכי העבודה בעיריית תל-אביב, לפי 'מהירות' בה נוהגים הם לענות על מכתבים."

הסיבה (המשוערת) לרוגזו של ישראל רוקח: ימים מספר לפני כן החליט משה שפירא על ניתוקם של שטחים

חיים אזולאי, העובד בלשכתו של אחד משרי הממשלה, אשר נתחלפו עם הרכבה החדש של הקואליציה, היה אובד עצות. עמדה לפניו בעיה מיוחדת במינה: השר הקודם אהב, כבואו בבוקר למשרדו, למצוא חדר מאורר שכל חלונותיו פתוחים, אפילו בימי החורף הקרים. אבל אין לדעת מה השקפותיו של השר החדש על מזג האוויר. חיים אזולאי פתר את הבעיה, לאחר התייעצות עם חבריו לעבודה: איורר את החדר, סגר את החלונות. בעיה פשוטה זו היא אחת, בלתי חשובה, מן הבעיות, רובן חשובות, אשר עמדו בפני פקיד הממשלה, על כל דרגותיהם, במשרדים הממשלתיים בהם התחלפו השרים ואתם, בכמה מקרים, גם המנהלים.

עזר אליהו מירון
הכיפות נעלמו

בהם ביקר השר החדש ביקור קצר, קבע מיד: אחליף את הצמרת.

בנציבות המנגנון, הגוף המנהל את משרדי הממשלה מבחינה ארגונית, קיימות דעות שונות על בעית חילופי מנגנון. כמה מראשי נציבות המנגנון סבורים שראשי שר הנכנס לתפקיד חדש לבחור לו את צמרת המנגנון מבין אנשים המקורבים לו בהשקפה פוליטית ושהוא רגיל לעבוד אתם במוסדות אחרים. הדבר יגרום — טענו — לשיפור העבודה, לשינוי פעולה הדוק יותר בין השר לבין עוזריו העיקריים, למניעת חיכוכים אישיים ומדיניים בתוך מסגרת המשרד. דעה אחרת, שמרנית יותר, הביעה אלה הטוענים כי המנגנון חייב לעמוד מעל לכל חישובים פוליטיים. כל צוות המשרד, בראשות המנהל הכללי, צריך להיות קבוע, לא ניתן להשפעה פוליטית כלשהי, מורכב בעיקרו מאנשי מקצוע, אשר יעצו לשרים ויודיעו אותם, בעוד אלה מתחלפים מפקידה לפקידה, עם הממשלות.

בעלי שתי הדעות מוצאים להם סימוכין בשתי ארצות אחרות. הראשונה, ארצות-הברית — בה הנשיא הנבחר מרכיב את הממשלה שלו מבין האנשים הרצויים לו, בלי כל צורך באישור הקונגרס, רשאי לבטל כל מינוי שניתן על ידי קודמו, אך מקובל שהוא משתמש בזכות זו רק לגבי השרים, עוזריהם הקרובים, מנהלי המחלקות, וראשי הממשלות הדיוטיות הראשיות. לעומת זאת אין רואים כל מזור בזה שלעיתים הוא משחרר כמה ממפקדיו הצבא הגבוהים ומביא אחרים תחתיהם.

באנגליה, לעומת זאת, כל המנגנון ("השרות האזרחיים") אינו תלוי בחילופי ממשלות ולכל משרד תחת-שר קבוע, המנהל את ענייני שנים רבות. אדם זה, בעל נסיון עשיר, מוציא לפועל באותה מידה של נאמנות ודיקנות כל קו מדיני שיותה לו. חסרונה הבולט של שיטה זו היא: עמידתה המנוגדת לסבך האנושי, אדם שיש לו השקפות פוליטיות ברורות, (ואין להגות שיש פקיד ממשלתי גבוה אשר אין לו השקפות כאלה), אינו יכול, באותה מידה של הצלחה ורצון טוב, להוציא לפועל מדיניות המנוגדת למצפנו. דבר זה היה עלול לחבל לעתים בפעולות הממשלה. יש רגילים להנחה האומרת כי מנגנון משרד-החוק, אשר הוא שמרני ברובו, חיבל לא פעם במדיניות ממשל הלייבור. מהפחור הישראלי יוגש לכנסת בחוק עובדי המדינה, יהיה, יש לשער, מניגה של שתי השיטות גם יחד.

דיאות ללא שר

עד למינוי של ד"ר יוסף בורג, שר הבריאות בממשלה הקודמת, היה משרד הבריאות כפוף לשר המשולש משה שפירא (עליה, פנים, בריאות). נוהל למעשה על ידי ד"ר חיים שיבא, מי שהיה ראש השרות הרפואי בצה"ל. אי לכך לא השפיע חילופו של ד"ר בורג ביוסף סרלין במאומה על

מחיר חמנוי לחקופת ינואר-מרץ 1953 הוא 2,600 ל"י. המנויים אשר טרם גמרו את תשלומם מתבקשים להסדירו בהקדם האפשרי.

הנהלת "העורם הזה"

אני בארץ ואני ערב
בארץ ואני ערב
בארץ ואני ערב
בארץ ואני ערב

גם לפני גשם

רחוב הרצל 89, תל-אביב
טלפון 5473

כוסר רכוש

זכרון טוב, הופעה, כחישפות עצמי,
רצון חזק, מרץ לעבודה, כח השפעה,
התגברות על רגשי-בישנות וקומפס
לכסים סכסואליים על כל הבעיות
האלה תתקן בהצלחה רבה עם

פרופ' מריאן

17 רחוב צבי שפירא 17

ת"א, ע"י בית הקה"ק

אוסטובסים 5, 6, 13 (10, 12, 74)

צינוגרפיה

י. רינדזונסקי

רח' הקישון 6, תל-אביב

גלופות קו גלופות רשת

פליטים

אין צורך בבלישים

בשביל המדינות הערביות פליטי ארץ-ישראל הם קלף מדיני, בשביל ישראל הם טרדה בלתי-נעימה, בשביל ארץ-ישראל הם כספית לא קטנה. אולם בשביל סוחריו בירות הם הון — פשוטו כמשמעו.

מאז עבר הטיפול בפליטים מארגון הצלב האדום הבינלאומי לידי סוכנות הסעד של ארץ-ישראל, עברו דרך הסוכנות עשרות רבות של מיליוני דולרים. מאחר שמרכזה בבירות, ושי-הדולרים שמשו לקניית המצרכים הנחוצים לפליטים, דבק חלק מכובד של הדולרים ל-דפנות הקופות של סוחריו בירות. ולא רק כתוצאה ממסחר הוגן.

שמעתי כי פעולות בלתי-סדירות ומ-פוקפקות בוצעו בסוכנות הסעד, הכריזו מנהל ומתכנן התכנית ליישוב הפליטים ב-ארצות המצאם, ג'ון בלנדפורד, "אני מבקש מכל היודע על פעולות כאלו להודיע לי". איש, כמובן, לא הודיע. להפך: הכל נטו לראות בהכרזת בלנדפורד בדיחה גדולה. כתב אחר טאעה הקהירי: "אין כל צורך בבלשים. די לו למיסטר בלנדפורד לפקוח עיניו כדי לראות בעצמו את כל הפעולות הבלתי-סדירות והמפוקפקות, כפי שהוא מכנה אותן ב-רוב אדיבותו".

גונבים, מרמים ומטביעים. לדעת העתון אין סוכנות הסעד כולה אלא, פעולה בלתי-סדירה ומפוקפקת, החל מידימינו של בלנדפורד ומנהלה האמיתי, יהודי בן יהודים, יליד הודו ששמו קין, שקבל את האחריות על מיליון פליטים ערבים, וכלה בפקיד הנמנך ביותר המבלה את זמנו בבירורים במתנות הפזורים על פני ארבע ארצות.

מגלה העתון: די בכמה נסיעות כאלו כדי שהפקיד יתעשר. בעבור כל לילה שהוא נמצא בתפקיד מחוץ למקום עבודתו הקבוע, מקבל הפקיד 25 דולר, נוסף להוצאות הדרך. סכום הסעד היומי אשר מקבל הפקיד מן סוכנות הסעד דולר (לעומת ארבעה דולר לר המוקצנים, על-גבי הנייר, באותו זמן מגיעה משכורת פקיד הסוכנות ל-1300 עד 1700 דולר לחודש).

אך אלו אינן המגרעות העיקריות: סכור מים דמיוניים בגולים מפיות הפליטים על ידי גניבות גלויות. כמה מן הפרשות אף יודעות לכל הקרוב לעיני סוכנות הסעד. למשל:

● בתחילת השנה קנתה סוכנות הסעד 40 אלף אוהלים למחנות הפליטים, לפי דוגמה שהוגשה על-ידי סוחר מקומי בשם שייך אברהם. רק לאחר שהאוהלים חולקו במחנות, נתברר כי היו אלה אוהלי בדיש-פידים פשוטים. מיד הורכבה ועדת חקירה, פקידים גבוהים התרועעו בין בירות, עמאן, קהיר, מלכד התרועעו לא עשו, כנראה, דבר.

● בין סעיפי ההוצאות לקראת החורף ישנו אחד: קנית 250 אלף שמיכות צמר מ-סוחר לבנוני. העובדה שהשמיכות שנמסרו לא היו עשויות צמר אלא מבר ערבי גס, אינה רשומה באותם הספרים.

● בין סוכנות הסעד ובירותי בשם בא-שיר חורי נחתם הסכם לפיו יספק הסוחר כמויות גדולות של קמח. משלוח ראשון, שני ושלישי נתקבלו על-ידי הסוכנות. מכר גיאותה העבירו את הקמח למחנות. כעבור ימים מספר פרצו הפגנות סוערות בין הפליטים שהתלוננו כי הקמח לא היה ראוי לשימוש בני אדם. נבחר כי היה זה קמח הנמכר על ידי ארצות-הברית כקמח מספר 5 למזון עופות ובהמות.

● מרחק קילומטרים אחדים בלבד ממגדל בירות התפרצה ספינת-משא קטנה; אנשי הצוות הספיקו להמלט, הספינה טבעה. בעיר התהלכה השמועה כי רבי-החובל עצמו הוא שהסביעה. לאחר שקיבל מיד משהו את חצי הסכום שבין מחיר 500 טון קמח שהיו צריכים להשלח לעזה, לבין 10 הטונות שהיו בספינה. סכום זה היה ארבעה מונים ממחיר הספינה.

מאה מיתות ליום. מסכם העתון: הפליטים שותקים — ושתיקתם מתפרשת באולמות ארץ-ישראל כהצלחת סוכנות הסעד. למעשה זהו מות איטי של רבבות פליטים גמורים על גבול ארצם. מוטב היה שיעזבו לנפשם לזחול לבתיהם למות שם, מאשר להכביע אותם בים של התעללויות וגניבות אשר בו הם מתים מאה מיתות ליום.

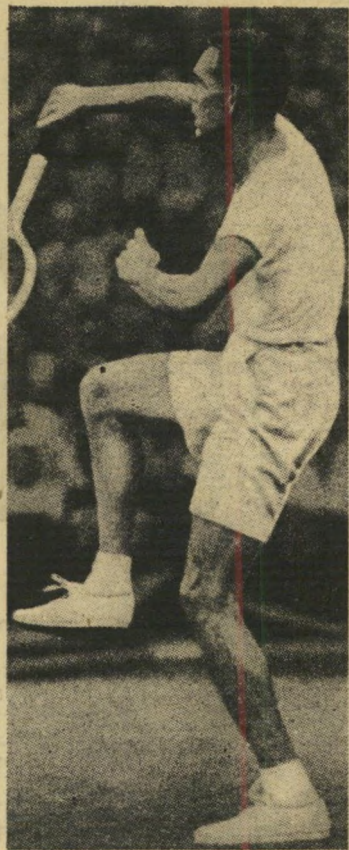
היה זה הקש המסורתי האחרון. תחת לחץ ההפגנות הודיעה סוכנות הסעד כי מעתה תשלם במזומנים (600 מיל ליום) לכל פליט, שיצטרך לדאוג לאספקה עצמית. אם הדבר יצליח, יונהג כהסדר קבע.

טנים

חכו. אני אנצח

חוששים בלבד לאחר נסיון פצצת האטום הגדולה בערביותיה של אוסטרליה, נפלה הפצצה השנייה על תושבי היבשת החמישית: פרנק סדג'מן, קן מקריגור, ענקי הספורט הלבן, נטשו את החובבות דקות ספורות לאחר נצחונם המשכנע על האמריקנים בתחרויות על גביע דייזיס (העולם הזה 791).

100 אלף הדולרים שהובטחו לשניים בעבור סיבוב עולמי עם המקצועים האמריקאים בקרמר, פנצ'ו סגורה, דחו לפניה את הקצעות הפעוטות ביחס שמנהלי הטנים ג'אוסטר-ליים ניסו, לשוא, להציע להם ברגע האחרון. כאשר עזב המסוס, שנשא את שני הספורטאים, את שדה התעופה של מלבורן בדרום ארצות-הברית, השתחרר אבל כבד בין אוהדי הטנים ג'אוסטרליים. החשש שהעיקר עליהם היה ברור: הבטחון ששרר משך השנתיים האחרונות נגדו, משקל הכוחות בין ארצות-הברית ואוסטרליה און שוב לבטחון שנות עליונות אחרות, שוב לא היה בטחון כי גביע דייזיס יישאר בחצי הכדור הדרומי.

מניפאי ג'ק קרמר

כל מישחק, קרב אריות

אבל גם הטנים המקצועי הוא ספורט, ואוסטרליים רבים צפו בתחרה למפגשים עם הענקים האמריקאים.

זמן קצר לפני הפגישה הגדולה אמר קרמר לעיתונאים, כי העולם יראה השנה את מה שלא ראה מעודו בספורט הלבן. העיר לבסוף: "חושבני שאוכל לגבור על סדג'מן בסיכום של 90 המשחקים שנפגש בהם במשך חמשה חדשי הסיור. בכל אופן אני מבטיח לכם כי כל משחק יהיה קרב אריות ממש".

היתה זו אחת משיחות הפרסומות השיגר-תיות של קרמר, שהוא גם מנהלה הכספית של הלהקה. סדג'מן היה אותה שעה צנוע יותר, החליט לומר את דבריו הראשונים על המגרש, בעזרת המחבטים בלבד. בפני מיליוני חווי טלבויה רעבים ו-7000 צופים רטובים שהגיעו ביום גשום לאולם הספורט הסגור בלוס-אנג'לס החל קרמר להרץ את האוסטרלי מסנה לפנה, זכה במערכה הראשונה 6:3. אך פרנק לא התלהב ביותר מיירבו, החזיר לו מנה כפולה במחצית השעה הבאה, בה סיים את שתי המערכות הנוותרות לזכותו: 4:6; 4:6.

מקריגור היה פחות מוצלח אותו ערב, ניגף לפני חבטותיו של בן אקאדור השחור-סגורה. אבל בעזרת סדג'מן גבר בנקל במשחק וזוגות על שני האמריקאים. העיר קרמר: "עדיין לא ראיתם כלום. גוהר לנו עוד 89 משחקים". מומחי הספורט האמריקאים לא יכלו באותו

ערב להשתחרר מן ההרגשה שאף אם היה קרמר חזק מסדג'מן היה מפסיד בכונה כרוהה את הקרב הזה, למען הפרסומות.

אולומפיאדה

לא אלה שעבדו

בשביל מי הם מגלים את אמריקה? העיר חובב ספורט מושבע, לאחר שקרא את מסקנות הועדה שמונתה על ידי ראש הממשלה כדי לחקור את פרשת השמורות שנפוצו על משלחת ישראל לאולימפיאדה האחרונה. הוא לא היחיד שלא התלהב מהדין וחשבון היבש. רבים כמוהו קיפו כי הועדה "הבלתי מפלגתית תגלה ספח מהשערוריה המבישה תעמיו את האחראים אל הקיר, תגוב בשם-אבל הדיוח ספח על עיקר האשמות, העלים מעיני הצבור את שמות האחראים לשלול, לא הצליח למנוע על ידי כך הישנות המקרים בנסיעה הבאה.

המשלחת הישראלית להלסינקי היתה צריכה לסמל תחילת חקופה חדשה בספורט הישראלי. הייצוג הישראלי הראשון במשחקים האולימפיים עמד תחילה על מסלול בריא: נקבעו הישגי מינימום שרק אתלטים ושחיינים שהצליחו להגיע אליהם הוכללו בנבחרת. היתה הכנה קפדנית של קבוצות הכדורסל והקליעה למטרה. לשם כך הובאו מאמני האתלטיקה והכדורסל האמריקנים אירחין מוגד-שיין וטר רסקין, שארגנו תחרויות בקנה מידה גדול, להרמת האיקנות הספורטיביות.

עד לשרעוים לפני מועד ההפלגה היה הכל כשורה, נבחרו הספורטאים בכל הענפים, למלחי המשלחת נשלחו ההודעות האחרונות להכללתם בה. אך לפתע, כרעם ביום בהיר, באה השערוריה. 48 שעות לפני השעה השמינית נודע על הכללתם של עוד מספר אתלטים בנבחרת, ובר שגרם להתמרמרות אנשי השחייה שהודחו הצידה בשל היממה הנימוכה שהוכיחו. האחרונים טענו כי מגיע להם לפי הצדק ייצוג של שחיין.

לשיא של שמי הגיעו העניינים בקרב המלחים. משך שעות שלמות של ריב וצעקות, נחרץ גורלם בחזריתם של מרכזי הארגונים, מכבי והמופעל, שם תפסו את הרסן לאו דוקא העסקנים שעבדו לטיפוח ענפי הספורט המיוצגים במשלחת. הם נשארו בארץ. לפחות אותם הדיווח אינו יכל לספק.

כדור זכוכית

פשוט. מלהיב. זול

סילטון הולט ניצב מול מגלה התחרויות באולם הספורט במישיגן, ארצות הברית, קר' בל מידיי בהתרגשות את הגביע הענקי, וזה לבדיחה חמה: "הגך אלוף העולם, אין לך מתחרים". הקהל הרב הרע. תזמורת מילאה את חלל האולם בצלילים מרעישים. צלמי קולנוע עמלו ללא ליאות כדי להנציח את המאורע.

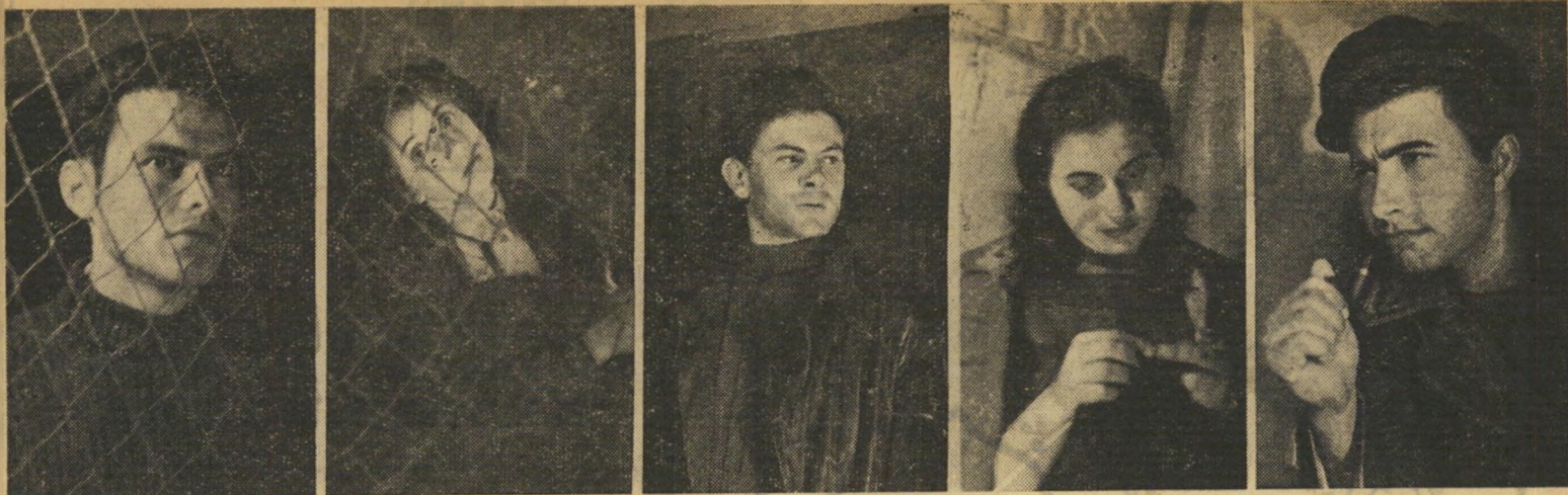
אכן, היה לאלוף על מה להתבאות. הוא גבר על חמשים מתחרים, נבחרים של שני מיליון ספורטאים שנרשמו לאליפות, וזה לתואר שכל אדם אמריקאי בגילו נכסף. הסיפור המושך כל כך: ג'וליס. העיר סילטון, נער כושי בן אחת עשרה שנה: "איני ירוק במקצוע, יש לי עבר עשיר של שש שנים" למרות זאת היה עליו למתות היטב את אצבעותיו כדי לקלוע בדיקו נמרץ בכדורי הזכוכית שעל הארץ, להלהיב על ידי כך ביחוד את אוהדיו בקרב בני צבע עורו.

למארגני התחרות, איגוד משוררי המלחמות בארצות הברית, היה כאב ראש לא קטן. כיצד להחזיק אולם מלא ספורטאים וקהל שגילם הממוצע הוא 12 בסדר מינימלי, ללא הפרעות? הפתרון היה אמריקאי אוסטיני: סרטי בידור והרפתקאות הועלו על בד קולנוע שהותקן במיוחד, הוצגו בכל עת שהיה חשש להפרעת הסדר.

המארגנים לא נבוכו כאשר נשאלו מדוע בחרו לטפח את הספורט המזרחי, ובספרו כי מיליוני ילדים בארצות הברית ובעולם משחקים בגולים. ילדים אלה לא היו חייבים להיות בעלי גוף וכשרון מסי, לב חזק והתי מדה. בעזרת שתי אצבעות בלבד ועיין חדה, זכו לאותה הגאה ספורטאית, לא נבדלו במאומה משחקני כדורבסס, אתלטים, שחיינים. יתרון חשוב למשחק: אינו גורר הוצאות כספיות גדולות.

בישראל משחקים אלפי ילדים בגולים. הם ודאי יעריכו כראוי את בעל היוזמה הראשון שיארגן ביניהם תחרות.

(*) יצחק לוי, חיים דגן, סגן אלוף שמואל סוחר.

אנשי קיבוץ סער ביום ובינה: הדיין ראובן, התופרת מלכה, הדיין כרוך, הטבחית חייקה, הפלח נתן בלב כל יורדיים: אימה

ח'אטרוו

מפי חובבים - עוז

בכל העולם נודע ערך גדול לתיאטרון החובבים, ואחדים מהם אף גרמו להפכת לא מעטות באמנות הבמה. בארץ לא רק שתנועת החובבות בתיאטרון אינה מפותחת, היא אף אינה זוכה לתשומת הלב שמקדישים לה במדינה תרבותית. יתכן שהסיבה לכך היא שלמעשה התיאטרון כולו בארץ, הוא פרט לעובדה שהשחקנים מקבלים בו משכורת (של רעב), נחון בתכונות רבות של חובבות.

יחס זה הוא בלתי מוצדק לחלוטין. לא רק שהתיאטרון של החובבים משמש מעין לכוונת חדשים, הוא מסוגל, כיון שאינו חלוי בקופה, לשמש במה נסיונית בעלת כמדים רחבים. לדוגמה: הצגת ים ובינה, שהמחברת והבמאית שלה, שולמית בתדורי, מכנה אותה "נסיון דראמטי מחי קבוצת דיגים בראשית הדיג בארץ".

נספדו בארץ, הוצגו בכנר. בתדורי, תושבת משמר העמק, קבלה את חינוכה התיאטרוני בבית מדרשו של מקס רינהארט, לשם נסעה, ברשות הקבוצה, כאמצע שנות ה-30.

כאשר חזרה ארצה, לא פנתה אל התיאטרון המקצועי, היא הוסיפה לעבוד בכל ענפי המשק, אך הקדישה הרבה מזמנה הפנוי לעבודה בלהקות חובבים בהתיישבות העורבית.

היא נתקלה בקושי העומד בפני במאים רבים המבקשים את המקורי: מחסור במחזות ארצישראליים. בתדורי מצאה פתרון פשוט: היא כתבה בעצמה שורה של מחזות, מהם שנים שנפסלו על ידי הצנזורה הבריטית: המשפט ואניה טווער, אבל הוצגו בוחרשה, ברלין, ניויורק ומקומות רבים בארץ.

פורקן בעולם דמיוני. על נסיונה ה' אחרון מספרת בתדורי: ים ובינה הוא נסיון לתת בסוף דראמטי לאותו מאמץ חלוצי מיוחד במינו, שנדרש מכל אלה, אשר גמרו אומר לכבוש את הים לדיג העברי והקבוצי. אף אם נפדף כספרות עמים אחרים, אשר קשרו את קיומם בים זה דורות, תמיד נמצא בה אותה נימה מיוחדת — האימה המקנת בלב כל יורדיים מפני הבליה נודע. כיצד מדברים אנשינו את אותה האימה בכוח ההשתרשות והחברות — זהו נושא המחזה. **דראמה מקורית עשירה.** בתדורי מצאה שיטה פשוטה ויעילה להפריד בין הדמיון והמציאות. היא מתחנה באמצע ה' במה, רשת דיגים. כאשר רצתה שבגוריה יגלו 'פחשבותיהם' העמידתם מאחורי הרשת. אולם החידוש בהצגה איננו להטות יסן זה, כי אם העובדה שהמחברת הניחה לאנשי הקבוצה לשחק את הדראמה שלהם. היא לא הלכה בדרך הרגילה, לפיה מתאמים את ה' דמויות לתפקידים. היא בחנה קודם כל את הדמויות, הקימה את להקת החובבים בקבוצה, אחר שורה סביבה עלילה מלאה בעיות.

כך, סבורה בתדורי, אפשר לספק דראמה מקורית עשירה: הארת קטעי חיים והבעיות של היומיום, על ידי האנשים החיים אותם. אם אפשר לדון את הרעיון לפי הצלחת נסיונה של בתדורי בקבוצה עמית, שזכה ל' תגובה חיובית, הרי שהוא בהחלט בריבוע, עלול לפתוח דף חדש ומעניין בחוברת הדקה והולה של התיאטרון העברי.

• ים ובינה, כתוב ומבוסס בידי שולמית בתדורי, לפי ספור מאת אהרון מגד. תפארת: יחיאל פלוצר. מוצג בקבוצה סער.

איטליה

יופי במקום איכות

בשנת 1914 הדהים את העולם סרט כביר בשם כבירה, שנכתב על ידי גבריאלה ד'א' גונציו המשורר האיטלקי הנודע, נחשב למעין חלף עם הרוח. הסברת להצלחת הסרט: אורכו הבילתי רגיל אותם הימים (למעלה משעה) שפע התפאורות, המספר העצום של משתתפים.

היתה זאת תחילתו של "הסרט האמנותי" — נסיון ליצור, באמצעים כספיים גדולים, פיוס של הבנה היתה זו גם התחלה לתקופת שלטונו (הקצרה) של הסרט האיטלקי.

באמצע המלחמה העולמית הראשונה עבר מרכז ההסטה העולמי מאירופה להוליווד, ולאחר מזה, בתקופת מוסולוני, לא רק סרט האיטלקי לא יכלו לתחר באמריקאי, הוא אף לא הצליח לעמוד במערכה מול

גינה לוזובברניג-יורה בראש כל סרט: אשה יפה

יצירות הקולנוע של גרמניה, צרפת ואפילו ארצות קטנות כדוגמה, שבדיה, אוסטריה.

אנשים שנאספו ברחוב. כשלונו של הסרט האיטלקי באותה תקופה לא היה תוצאה של משבר כלכלי. להיפך, מוסוליני, שהיה, כמו לנין, חסיד גדול של הסרט, בנה ברומא את הסניציסטה (עיר הקולנוע), האול' פנים המפוארים ביותר באירופה. אבל הס' רסים שהופקו בהם היו, (מלבד אחד או שנים ביניהם: כתר הברזל) חסרי ערך אמנותי. רק לאחר מלחמת העולם השנייה, בה נהרסו

קולנוע

כליל האולפנים הגדולים, החל העולם שיב להתעניין בקולנוע האיטלקי. הפעם משכו את תשומת לב ההמונים לא סרטו הפאר כי אם היצירות שהופקו באמצעים פשוטים, בהש' תתפות שחקנים לא מקצועיים.

הנשים היפות שמלאו את הסרטים האיטלי' קים בתקופת השפל, נעלמו. במקומן באו אנשים פשוטים שנאספו, במקרים רבים, ברחוב, הוכיחו עצמם שחקנים מעולים.

אולם האיטלקים אינם יכולים להיות לנצח בלי שחקניות יפות שיופין המדהים עומד ביחס הפוך לכשרונן. אנשי הקולנוע ברומא החליטו השנה להציף את העולם בסרטים חס' רי' ערך, אבל שבהם מופיעות נערות איטלקיות נאות בבגדים המסתירים רק מה שאי אפשר שלא להסתיר. המטרה: רכישת לב ההמון גים הרחבים ביותר באירופה ובעיקר בא' מריקה, מולדת הולדאר.

התוצאה הראשונה: השנה חלה ירידה באיכות הסרט האיטלקי, עלתה (בעיני קהל אגניי הטעם) — קרנו של הקולנוע הצרפתי: אם פלישתן של העינים היפות והגופות הח' טובים לסרט האיטלקי, תביא לירידתו האמי' גותית — זה יתברר תוך זמן קצר ביותר.

סרטים

"המלך"

המלך בסרט (המבוסס על מחזה מפורסם, שכבר הוסרט פעם — בשנת 1933, בהשתת' פות וויקטור פראנסן, ריימו, גאני מורלי, אלחזירה פופסקו) הוא מושלה של מדינה מרכזאירופית דמיונית, המגיע לצרפת לבי' קור ממלכתו, מכשיר את הקרקע להסכם מסחרי בחזרי השניה של אשתו ואהובתו של חבר פרלמנט צרפתי בעל השפעה.

המהדורה הנוכחית של הסרט מבוססת, מבחינת העלילה והבדיחות, על קודמתה, אולם הפעם, בגלל נוכחותו של מוריס שבא' ליה, בתפקיד המלך העלי, נוספו שירים מספר, שהוא שר אותם בסגנון המיוחד שלו.

אף על פי שהמלך הוא יותר תיאטרון מצולם מאשר סרט, הריהו תיאטרון משובח ביותר. סטירות פוליטיות אינן עתה באופנה, אולי משום שלא בהוליווד ולא מעבר למסך הברזל קיימת אפשרות ללגלג על המשטרים השונים. דוקא מושם כך, המלך הוא סרט שיש לקדם אותו בכרכה.

"ללא תקווה"

הפעם גיימס מייסון, בעל המבט המאיים, הוא רופא מיואש הגונב סכום כסף גדול מכנופית שודדים, נמלט למכסיקו בחברתה של נערה (מרתה תורן). הוא גר בכפר קטן ואט אט (הסרט מודחל) חוזר אליו כבודו העצמי. הוא יוצא להחזיר את הכסף, אבל (לפי כל חוקי הצנזורה ההוליוודית) משלם בעד פשעיו במחנה. בנקודה זאת (לפי כל חוקי האמנות) מת גם הסרט, לאחר גסיסה ארוכה מדי.

המלך
הנהר

כולנו הרוצחים

האדם השלישי

אורות דועכים

אנשים

צו הרופא

המוסמך האחד לרבנות מבין חברי הממ' שלה, הוא דוקא איש מפא"י, שר המשטרה, **בכיר שיטורית.** עוד עיסוק מיוחד במינו של השר: הוא פורט, בשעות הפנאי, על כלי מוטיקלי בלתי מקובל בין מדינאים: העוד, הגיטרה הערבית.

לתפקיד חדש במשרד החוץ יעבור **ראובן רפני,** שהיה קצין העתונות של משרדו. ה' סיבה: מתוך רוגז על התקפת מצה באחת ממסיבות העתונאים, מסר הצהרה בשם ה' ממשלה. ההצהרה היתה מנוגדת לדעתו של שר החוץ.

עם חילופי השרים במשרד המסחר וה' תעשייה פרש המזכיר הכללי של המשרד **יהושע אריאלי,** קבל סטיפנדיה מסעם אר"ם להשתלמות בכלכלה בארצות הברית.

כשהופיע **ישעיהו פרדר,** הח"כ הפרוג' רסיבי שלא רצה להיות שר, במזנון הכנסת שחקן ומתנזר מאכילה, נתגלה כי מנתח שניים הוציא לו שן, השאיר דלקת בלסת. נאנו פרדר: "הוא אסר עלי לאכול, לעשן ועוד כל מיני דברים..."

נעמי בן דוד, בתה בת ה-11 של הרק' דנית יהודית אורנשטיין נבחרה מבין מאות תלמידי בית ספר לשחק את תפקיד הכוכבת הצעירה בסרט על אם יהודיה באירופה שאיב' דה את בתה, מגלה אותה בארץ. משנשאלה מה תעשה בשכרה, העולה של שכר הוריה (10 ל"י ליום) ענתה, תוך פיוזול לעבר אמה: אם יהיה סכום עגול, יכניסו אותו לבנק, להב' טיה בו את המשך חינוכה האמנותי. אולם אם יהיה משהו מעל לסכום עגול, תשתמש בו כדי לקנות "כל מיני דברים שאין בהם צורך, ושלא לא מרשה לי לקנות, כמו אנק מפלסטיק..."

פקודת הבמאי

שנתיים אחר ספר שריו הראשון הוציא **ב' (מוס וחלום) ברמלי** את ספר שיריו ה' שני, שפססיו הוגבלו ל-500 בגלל המחסור בנייר. שם הספר, אין פרוזום שחורים, לקוח מדברי קרל מרקס, עיסורי הספר לקוחים מידיה של אשת כרמי, הפסלת **שושנה היימן,** שלחתה את 11 השירים בתשעה חיתוכי עץ. המיוחד בשירים — שנושאם הם ילדי פליטים במוסד צרפתי המתפנה לשם הקמת מעבדות אטום — כתיבתם הריאליס' סית. דוגמא:

אני רוצה לרקוד בנך, אתה.
אנדריי, אני, ולא בובון
אם לא תתני מיד — ארטיב שוב במטה
וכולם ימותו מהסרחון.

שחקן הוליווד, **קליפטון ווב,** חזר למ' קום מושבו הקבוע, ניויורק. לאחר שנים בשמש הקליפורניאית. אמר ווב: "קליפורניה יפה. גם שושנה היא יפה. אבל אני יכול להבטי בשושנה זמן מסוים, אחר כך אני רוצה לירוק בה..."

סרטה הראשון שהופק בגרמניה של שח' קנית הקולנוע הגרמנית **אורפולדה פים,** המתפרסמת עתה בהוליווד, עומד להיות מו' צג בכל רחבי ארצות הברית. הסיבה: השח' קנית שוחה בו ערומה. היא מסבירה את הדבר כך: "זאת היתה הופעתי הראשונה על הבד ואני עשיתי כל מה שצווי עלי..."

אליפות

התשבץ

1953

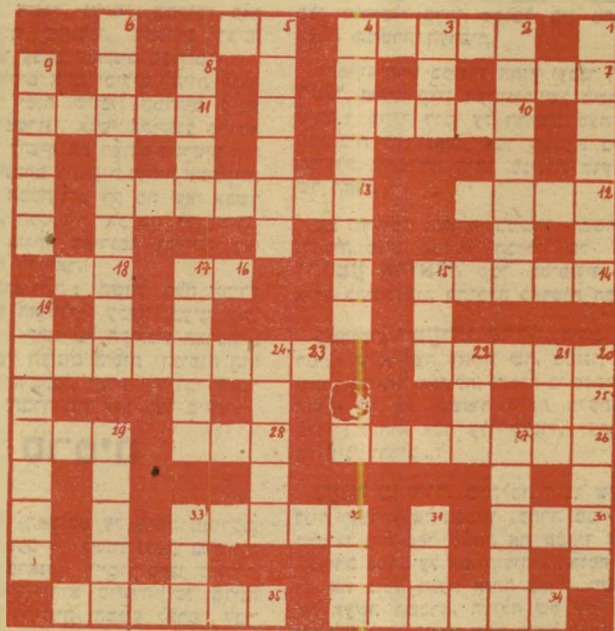

התשבץ הישראלי

המקפים שבאמצע ההגדרות או בסופן מציינים את המזה הדרושה. המספר בסוגריים מסמן את המקום במפה.

מאוזן

2. מושב (30). 5. ישוב (ר"ת) (34). 7. ישוב עתיק (26). 10. היתה אחת ממרכזי — (14). 11. נמצאת על צלע הר — (8). 12. שמו העברי של הישוב (1). 13. המקום נוסד ע"י יוצאי סין — (5). 14. קבוצה (17). 16. מושבה (ר"ת) (21). 18. קבוץ (36). 20. מצטיינת בגניה (ר"ת) (25). 23. מקום מושבו של המפקד — (12). 25. מצטיינת בגניה (ר"ת) (25). 26. לשעבר, עיר נבטית. (39). 28. כפר ערבי (20). 29. כאן מצוי בית — (31). 30. אחד הבנינים הראשונים בישוב זה (22). 32. נתגלה בישוב זה בצורת רצפה עתיקה (19). 34. עיר (28). 35. כפר (23).

מאונך

1. משק המריבה (18). 2. ישוב (33). 3. עיר (10). 4. נקרא על שמו של — (32). 5. בפסח, מקום משיכה ומיוחדת לאוהדי — (13). 6. קבוץ, נוסד במסגרת ישובי — (3). 8. האנגלים שערכו שם חיפוש לא מצאו מקלע מסוג — (15). 9. בית-ספר — (16). 15. הגבול המשותף לשלשת הישובים (2). 17. קבוצת דייגים (6). 19. קבוץ על שמו של מרדכי — (37). 20. השם הערבי של הישוב (7). 21. אל כרום (11). 22. עין — (40). 24. קשורה קשר אמיץ בחטיבת — (35). 27. נתנה לממשלה הנוכחית את שר — (24). 29. שקום תנכ"י (27). 31. בית — (38). 32. ראש — (9). 33. קיבוץ (4).

תנאי ההשתתפות

1. גזור את התלוש, מלא בו את שמך ואת כתובתך באותיות ברורות, צרף אליו את הפתרון ושלח אותו למערכת העולם הזה, ת.ד. 136, תל אביב. ציין על המעטפה באופן בולט: אליפות התשבץ, מס' 3. תאריך אחרון למשלוח: 15.2.53.
2. קורא שיפתור נכונה את כל שמונת התשבצים של התחרות, יזכה בתואר רבן-התשבץ ויקבל תעודת מתאימה.
3. בין הרבנים תיערך תחרות גמר, אשר הזוכה בה יזכה לתואר אלוף-התשבץ. שני הבאים אחריו יזכו לתוארי סגנים. האלוף יקבל את הגביע הנודד. הסגנים יקבלו מדליות.
4. אם לא יפתור אף קורא אחד את כל שמונת התשבצים יוענק התואר לפי חישוב נקודות.

תלוש מס' 3

השם:	
הכתובת:	

